

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

Факультет міжнародної економіки і менеджменту
Кафедра міжнародної торгівлі і маркетингу

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА «МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 05 Соціальні та поведінкові науки
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 051 Економіка

Форма навчання: _____ денна _____

очна (денна), заочна, дистанційна

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему ГЛОБАЛЬНІ ДЕТЕРМІНАНТИ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО
КРЕДИТНОГО РИНКУ

(назва теми)

здобувачки _____ Дерев'янку Карини Олегівни _____

(ПІБ, підпис)

Наукова керівниця: _____ к.е.н, доцент, Сандул Марія Станіславівна _____

(науковий ступінь, учене звання, ПІБ)

(підпис)

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією
з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)**

Завідувачка кафедри: д-р екон.наук, професорка Циганкова Т.М.

(підпис)

Київ 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

Факультет міжнародної економіки і менеджменту

Кафедра міжнародної торгівлі і маркетингу

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА **МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ І МАРКЕТИНГ**
спеціальність **051 Економіка**
галузь знань **05 Соціальні та поведінкові науки**

ПОГОДЖЕНО

Керівник проектної групи (гарант)
освітньо-професійної програми

Ярослава СТОЛЯРЧУК

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Тетяна.ЦИГАНКОВА

_____ 2024 р.

_____ 2024 р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

здобувачу вищої освіти Дерев'янку Карині Олегівні
(прізвище, ім'я, по батькові)

_____ денна

_____ форми навчання

очної (денної), заочної, дистанційної

на підготовку кваліфікаційної бакалаврської роботи

на тему: ГЛОБАЛЬНІ ДЕТЕРМІНАНТИ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО КРЕДИТНОГО
РИНКУ

Тему затверджено наказом ректора Університету від "___" _____ 2024 р. №___

Кваліфікаційна бакалаврська робота виконується на матеріалах вторинних джерел
наукової та статистичної інформації

План кваліфікаційної бакалаврської роботи

Розділ 1	ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СВІТОВОГО КРЕДИТНОГО РИНКУ
(назва розділу)	
Розділ 2	ОЦІНКА СТАНУ ТА ДИНАМІКИ СВІТОВОГО КРЕДИТНОГО РИНКУ
(назва розділу)	

Об'єкт дослідження:	процеси та інституційні формати розвитку світового фінансового ринку
Предмет дослідження:	умови, фактори, закономірності та тенденції розвитку світового кредитного ринку
Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи:	полягає у вивченні теоретичних та організаційних засад розвитку світового кредитного ринку та результатів його впливу на економічний розвиток країн світу в умовах глобальної нестабільності

Конкретні завдання, які здобувач повинен виконати для досягнення поставленої мети:

У розділі 1	Потрібно визначити поняття, структуру світового кредитного ринку та типологізація його суб'єктів. Окреслити еволюцію, детермінанти і тенденції розвитку світового кредитного ринку. Визначити основні підходи до оцінювання і показники розвитку глобального ринку кредитування
У розділі 2	Потрібно проаналізувати кількісні та якісні зрушення світового ринку кредитування в умовах глобальної нестабільності. Окреслити стратегії розвитку провідних гравців світового ринку кредитування. Узагальнити ключові напрями посилення стійкості світового кредитного ринку та його учасників

**Завдання підготував
науковий керівник**

_____ (підпис)

_____ (Прізвище та ініціали)

« » 2024 р.

**Завдання одержав
здобувач**

_____ (підпис)

_____ (Прізвище та ініціали)

« » 2024 р.

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна бакалаврська робота містить 69 сторінок, 14 таблиць, 17 рисунків, список використаних джерел з 54 найменувань.

Глобальні детермінанти розвитку світового кредитного ринку

Об'єктом дослідження є процеси та інституційні формати розвитку світового фінансового ринку.

Предметом дослідження є умови, фактори, закономірності та тенденції розвитку світового кредитного ринку.

Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи полягає у вивченні теоретичних та організаційних засад розвитку світового кредитного ринку та результатів його впливу на економічний розвиток країн світу в умовах глобальної нестабільності.

Завданнями роботи є:

- визначити поняття, структуру світового кредитного ринку та типологізація його суб'єктів;
- окреслити еволюцію, детермінанти і тенденції розвитку світового кредитного ринку;
- визначити основні підходи до оцінювання і показники розвитку глобального ринку кредитування;
- проаналізувати кількісні та якісні зрушення світового ринку кредитування в умовах глобальної нестабільності;
- окреслити стратегії розвитку провідних гравців світового ринку кредитування;
- узагальнити ключові напрями посилення стійкості світового кредитного ринку та його учасників”.

Практичне значення отриманих результатів полягає в розробці заходів щодо визначення ключових напрямів посилення стійкості світового кредитного ринку та можливості застосування пропозицій та рекомендацій у діяльності учасників на світовому кредитному ринку.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи 2024 р.

Рік захисту роботи 2024 р.

Ключові слова: світовий кредитний ринок, транснаціональні компанії, банки, кредитування, глобалізація, глобальна нестабільність, стратегії розвитку, інноваційні технології, стійкість, зелене кредитування.

В і д г у к
на кваліфікаційну бакалаврську роботу
здобувачки факультету Міжнародної економіки і менеджменту
освітньо-професійної програми «Міжнародна економіка»

Дерев'яно Карини Олегівни

(прізвище, ініціали)

На тему «Глобальні детермінанти розвитку світового кредитного ринку»

(назва теми)

<i>Актуальність теми:</i>	Дослідження детермінант розвитку світового кредитного ринку має актуальність, оскільки допомагає визначити фактори, що впливають на фінансову стабільність та економічне зростання в усьому світі. Розуміння цих детермінант може допомогти економістам, фінансистам, політикам та регуляторам на різних рівнях розбудувати більш стійку та інклюзивну фінансову систему.
<i>Позитивні риси кваліфікаційної бакалаврської роботи:</i>	Здобувачкою здійснено якісне дослідження теоретичних джерел інформації, комплексно охарактеризовано структуру світового кредитного ринку. Ґрунтовно досліджено ринок кредитування України. Проведено якісний аналіз сегменту сталих (зелених) фінансів у контексті розвитку глобального ринку кредитування.
<i>Наявність самостійних розробок автора:</i>	Автором проаналізовано розвиток світового кредитного ринку у розрізі регіонів світу та окремих країн, представлено достатню кількість інфографіки для його характеристики, на основі чого виокремлено актуальні пріоритети розвитку банківського сектору.
<i>Цінність теоретичних висновків та практичних рекомендацій:</i>	Рекомендації автора щодо розвитку зелених фінансових послуг заслуговують на позитивну оцінку та врахування на рівні регулятора та окремих учасників ринку кредитування України, зокрема в умовах європейської інтеграції та пріоритетів післявоєнного відновлення.
<i>Наявність недоліків:</i>	Роботу посилило б глибше вивчення екосистеми провідних кредитних інституцій світу, типових бізнес-продуктів та фінансових послуг на ринку B2B, що ними надаються, а також новітніх викликів і тенденцій їхнього розвитку. Доцільно було б опрацювати більше публікацій закордонних авторів для більш якісного опанування світових тенденцій розвитку глобального кредитного ринку. У рекомендаціях, автору доцільно було б розширити перелік ключових задач нарощення стійкості кредитно-фінансового сектору задля формулювання більш комплексного підходу до його поступового вдосконалення.
<i>Загальна оцінка кваліфікаційної бакалаврської роботи та її допущення до захисту перед ЕК:</i>	Робота виконана на достатньому рівні, відповідає вимогам до кваліфікаційних бакалаврських робіт, заслуговує на позитивну оцінку. Рекомендується до допущення до захисту перед екзаменаційною комісією.

Наукова керівниця: доцент кафедри міжнародної торгівлі і маркетингу, доцент,
кандидат економічних наук

(посада, учене звання, науковий ступінь)

(підпис)

Сандул М.С.

(прізвище, ініціали)

“30” травня 2024 р

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СВІТОВОГО КРЕДИТНОГО РИНКУ	5
1.1. Поняття, структура світового кредитного ринку та типологізація його суб'єктів	5
1.2. Еволюція, детермінанти і тенденції розвитку світового кредитного ринку	15
1.3. Основні підходи до оцінювання і показники розвитку глобального ринку кредитування.....	31
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА СТАНУ ТА ДИНАМІКИ СВІТОВОГО КРЕДИТНОГО РИНКУ	40
2.1. Кількісні та якісні зрушення світового ринку кредитування в умовах глобальної нестабільності.....	40
2.2. Стратегії розвитку провідних гравців світового ринку кредитування.....	54
2.3. Ключові напрями посилення стійкості світового кредитного ринку та його учасників	60
ВИСНОВКИ	66
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	70

ВСТУП

Актуальність теми. Світове міжнародне кредитування є важливою складовою сучасних міжнародних економічних відносин. Суб'єктами кредитних відносин на міжнародному рівні є держава, банки, фінансові установи, транснаціональні компанії, тощо. Кожний із зазначених суб'єктів має власні економічні інтереси як кредитор чи позичальник. Однак, у будь-якому разі проблема ефективного використання наданих чи отриманих кредитів є нагальною для кожного з них. Кредитні відносини у світовій економіці здійснюються на міжнародних кредитних ринках, стан яких не завжди відповідає економічним потребам, зумовленим використанням та доступністю кредитів для домогосподарств і суб'єктів господарювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми світового міжнародного кредитування перебувають у центрі досліджень багатьох вітчизняних вчених-економістів: Власо Д. [3], Гонта О. [6], Дубина М. [9], Корчін М. [42], Дон Т. Т. [43], Седжа Дж. [53]. та інших. Проте, залишаються невирішеними питання в частині світового кредитного ринку в умовах глобальної нестабільності та посилення стійкості його учасників.

Мета і завдання дослідження полягає у вивченні теоретичних та організаційних засад розвитку світового кредитного ринку та результатів його впливу на економічний розвиток країн світу в умовах глобальної нестабільності.

Для досягнення поставленої в роботі меті визначені наступні *завдання*:

- визначити поняття, структуру світового кредитного ринку та типологізація його суб'єктів;
- окреслити еволюцію, детермінанти і тенденції розвитку світового кредитного ринку;
- визначити основні підходи до оцінювання і показники розвитку глобального ринку кредитування;
- проаналізувати кількісні та якісні зрушення світового ринку кредитування в умовах глобальної нестабільності;

- окреслити стратегії розвитку провідних гравців світового ринку кредитування;
- узагальнити ключові напрями посилення стійкості світового кредитного ринку та його учасників.

Об'єктом дослідження є процеси та інституційні формати розвитку світового фінансового ринку.

Предметом дослідження є умови, фактори, закономірності та тенденції розвитку світового кредитного ринку.

Методи дослідження. У процесі дослідження використовувалися такі методи дослідження: систематизація та узагальнення (при розкритті сутності поняття світового кредитного ринку); метод аналізу та синтезу (при аналізі обсягів кредитування в різних країнах світу, визначенні їх рейтингу, аналізу зовнішнього боргу у країнах ЄС, в тому числі України; графічний метод (при ілюстративному поданні статистичної інформації); методи індукції, дедукції тощо.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів. Кваліфікаційна бакалаврська робота може мати як суто прикладне, так і теоретико-методичне значення.

У першому випадку, узагальнено результати проведених аналітичних й розрахункових процедур, зокрема визначено поняття, структуру світового кредитного ринку, окреслено еволюцію, детермінанти і тенденції розвитку світового кредитного ринку, визначено основні підходи до оцінювання і показники розвитку глобального ринку кредитування.

В роботі автором узагальнено напрями розвитку на світовому кредитному ринку із використанням інноваційних FinTech-продуктів, які останнім часом набули популярності. Разом з тим, в умовах посилення стійкості світового кредитного ринку та його учасників запропоновано розвивати зелене кредитування. Визначено, що найбільша частка світового ринку зелених кредитів припадає на США з портфелем у 1,51 трлн доларів США. США і на них припадає найбільша частка світового ринку «зелених» кредитів. США мають найбільший обсяг «зелених» кредитів - 35%, Великобританія - 8%, Австралія та Франція - по

6% та Японія - 5%. На ринках, що розвиваються, найбільше «зелених» кредитів видано в Китаї та Індії, на які припадає близько 4% від загального кредитного портфеля.

Інформаційна база дослідження включає статистичні й аналітичні дані міжнародних кредитних організацій, дані Міжнародного валютного фонду, Світового банку, Standard&Poor's Global та інші, наукові публікації вітчизняних та зарубіжних авторів з досліджуваної тематики

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів (обумовлено специфікою тематики), висновків, списку використаних джерел і додатків, кількість сторінок в роботі становить 69 кількість рисунків 17, таблиць 14 та додатків 0; кількість джерел у списку використаних джерел 54.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СВІТОВОГО КРЕДИТНОГО РИНКУ

1.1. **Поняття, структура світового кредитного ринку та типологізація його суб'єктів**

Стабільне та збалансоване зростання національної економіки залежить насамперед від створення умов для структурних, соціальних та інституційних перетворень. Важливим чинником соціально-економічних перетворень є модернізація системи управління з метою використання потенціалу економічних знань та накопиченого практичного досвіду. Це завдання вимагає більш активного використання всього спектру фінансових відносин, у тому числі більш ефективного використання кредиту - найбільш розвиненого економічного інструменту, що використовується суспільством для прискорення виробничого процесу.

Кредитні відносини в ринковій економіці здійснюються на кредитних ринках, стан яких не завжди відповідає економічним потребам, зумовленим використанням та доступністю кредитів для домогосподарств і суб'єктів господарювання. Існує потреба у створенні конкурентного та пропорційного кредитного ринку, виходячи з його сутності.

Незважаючи на широке розповсюдження поняття «кредитний ринок», в економічній літературі та практиці не існує єдиного визначення кредитного ринку, а також існує велика розбіжність у поглядах на сутність та зміст цього поняття. Такий підхід науковців до визначення кредитного ринку свідчить про те, що його зміст не отримав належного теоретичного розкриття і потребує подальшого дослідження.

Визначення кредитних ринків та особливості їх функціонування досліджувалися вітчизняними та зарубіжними науковцями, зокрема: Власо Д. [3], Гонта О. [6], Дубина М. [9], Корчін М. [42], Дон Т. Т. [43], Седжа Дж. [53]. Незважаючи на численні наукові дослідження щодо визначення теоретичного підґрунтя встановлення сутності кредитних ринків, актуальним залишається

завдання поглиблення розуміння сутності таких ринків, особливостей їх виникнення на світовій арені та вироблення погляду на їх природу.

Визначення «кредитні ринки» є загальноприйнятим. Однак зміст кредитних ринків зазвичай не розкривається в економічній літературі та практиці, і дослідники часто сприймають це як належне. У кращому випадку, визначення кредитного ринку обмежується визначенням кредитного ринку, але погляди дослідників на його зміст дуже різняться. Відмінності у підходах економістів до визначення кредитних ринків свідчать про недостатню теоретичну розробленість їх змісту та необхідність подальших досліджень цього явища.

Значення поняття «ринок» змінювалося протягом суспільного розвитку. Починаючи зі спрощеного розуміння ринку як місця торгівлі, з розвитком відносин між товарами і грошима поступово сформувалося нове розуміння ринку як форми обміну між товарами і грошима. Тогочасні енциклопедичні визначення вказували на два основних значення терміну «ринок».

По-перше, він розглядався як місце для роздрібною торгівлі і, по-друге, як місце для обміну товарів [3]. У наступних економічних текстах визначення ринку зазнало трансформації. Ринки почали трактувати як механізми та процеси, що призводять до купівлі товарів через обмін грошей [42;43.]. У наступних економічних текстах визначення ринку зазнало трансформації. Ринки почали трактувати як механізми та процеси, що призводять до купівлі товарів через обмін грошей.

Зокрема, були запропоновані такі визначення ринків:

- процеси взаємного обміну товарів і грошей, а також сфера обігу, в якій ці процеси відбуваються;
- процес взаємодії між індивідами в контексті поділу праці;
- сукупність продавців і покупців, що взаємодіють через обмін;
- механізми, що організують упорядкований обмін товарами та послугами.

Багато науковців зосереджуються на взаємодії інтересів, процесі, за допомогою якого покупці та продавці здійснюють транзакції, і трактують ринки як:

- взаємодія інтересів у процесі купівлі-продажу товарів і послуг;
- сукупність контрактів між продавцями та покупцями товарів, які вступають в контакт один з одним з метою купівлі або продажу товарів [11.].

Інші економісти вважають, що зміст ринку розкривається через механізм встановлення цін і, як наслідок, визначення кількості необхідних товарів:

- через ринки пов'язані з ринком суб'єкти взаємодіють для встановлення цін, з одного боку, і кількості товарів і послуг, з іншого;
- ринки використовуються для формування цін через попит і пропозицію [6;12.].

Доцільно визнати, що встановлення ціни є лише однією і, вочевидь, дуже важливою рисою ринку. Однак більш правильним визначенням було б говорити про важливість процесу ціноутворення, який слід розглядати як одну з функцій кредитних ринків, а не про сутність кредитних ринків. Неодноразово ми зустрічали твердження, що ринок - це суспільний інститут, який допомагає з'єднати продавців, що пропонують свої товари та послуги, з покупцями, зацікавленими в придбанні відповідних товарів (послуг), які виставляються на ринок для укладання угод купівлі-продажу. Водночас цей інститут по суті є прийнятими в суспільстві правилами гри, або сформованими людьми обмеженнями, в рамках яких відбуваються взаємовідносини між тими і іншими [14.].

З часом поняття «ринок» змінювалося і розширювалося. В результаті з'явився особливий товар під назвою «робоча сила». Робоча сила є не лише об'єктом купівлі-продажу, але й фактором виробництва. Умовами виробництва стала не тільки купівля засобів виробництва, але й купівля робочої сили. У зв'язку з цим ринок почали розуміти як складову відтворювального процесу, форму реалізації та просування всієї сукупності суспільного продукту. Ринок став асоціюватися з ринковою економікою і синонімом ринкової економіки в цілому [10;15].

У результаті цих процесів поняття «ринок» набуло наступних визначень:

- сукупність економічних відносин, що забезпечують рух усієї сукупності суспільного продукту в товарній формі;
- частина суспільного продукту, притаманна даному способу виробництва, у сфері якої виникають відносини, що охоплюють не тільки виробництво, а й споживання різних матеріальних благ;
- форма організації економіки в умовах товарного виробництва, яка забезпечує взаємодію між виробництвом і споживанням та розподіл ресурсів на користь власників;
- система організаційно-економічних відносин, яка поширює купівлю-продаж на всі ланки відтворення - виробництво, розподіл, обмін та споживання товарів і послуг.

Термін «ринок» не включає в себе відносини між учасниками ринку. Зміст ринку зводиться до руху однорідних товарів. Слід, однак, зазначити, що таке визначення ринку суперечить його поглибленому дослідженню, яке значною мірою присвячене різним аспектам ринкової поведінки [53].

Визначення поняття «ринок» вимагає виявлення його найважливіших ознак, які зберігаються в часі і просторі як у період зародження капіталізму, так і в сучасному складному і суперечливому переплетенні різноманітних об'єктивних і суб'єктивних процесів. Для дослідження цих взаємозв'язків було обрано метод наукової абстракції як метод наукового пізнання.

Відволікаючись від розмаїття явищ і виділяючи найважливіші риси явищ, цей метод дозволяє зробити теоретичне узагальнення, тобто розглянути ринок як економічну категорію. Ринок - це інституційно організована взаємодія між великою кількістю продавців і покупців.

В результаті цієї взаємодії виділяються окремі групи продавців і покупців та досягається угода про попит і пропозицію на певну групу товарів. Термін «попит» означає кількість та якість певного товару, яку покупці готові придбати в певному ціновому діапазоні. Термін «пропозиція» також по суті означає готовність продавців продати певну кількість товару певної якості за встановленою ціною. Конкуренція між продавцями в межах певної групи є невід'ємною частиною

процесу купівлі-продажу товарів і виникає через різні погляди на співвідношення між попитом і пропозицією. Саме через конкуренцію продавці не можуть дозволити собі встановлювати ціни, що значно перевищують витрати, які об'єктивно існують на ринку.

Таким чином, ринок - це насамперед відносини між суб'єктами, а як економічна категорія - це інституційні та організаційно оформлені відносини, що виникають у процесі взаємодії продавців і покупців з метою узгодження попиту і пропозиції на різні товари та послуги. Різновидом економічної категорії «ринок» є кредитний ринок, який також має суттєві відмінності.

Аналіз підходів до визначення кредитних ринків показує, що в деяких випадках акцентується увага лише на одній ознаці цього явища - об'єктах або суб'єктах ринкових відносин:

- сфера ринкових відносин, в якій акумулюються, розподіляються та перерозподіляються кредитні ресурси;
- сукупність фінансових інститутів, які здійснюють кредитні операції.

Визначення кредитного ринку як сукупності фінансових установ не тільки звужує його зміст до суб'єктів, але й обмежує його лише фінансовими установами, виключаючи нефінансові установи та домогосподарства, які відіграють важливу роль у відносинах на кредитному ринку. Хоча деякі з наведених вище визначень кредитних ринків вказують на їх місце в системі ринкових відносин та характеризують їх структуру, багато з них не повністю розкривають їх сутність. Одним із прикладів таких визначень є визначення, яке розглядає кредитні ринки як частину фінансових ринків [7].

Деякі тлумачення кредитних ринків представляють об'єкти та суб'єкти кредитних відносин, але їхня мета та спосіб організації залишаються поза межами таких визначень. Такі визначення розглядають кредитний ринок як організовані відносини між позичальниками та кредиторами, зумовлені тимчасовим вільним переміщенням коштів на умовах платності та повернення. Інше визначення того ж типу пропонує визначити кредитні ринки як форму організації, яка врівноважує

попит і пропозицію на кредит в економіці, що розвивається, відповідно до ринкових принципів [16].

Міжнародний кредитний ринок - це сфера ринкових фінансових відносин, в якій відбувається рух позичкового капіталу між учасниками ринку відповідно до принципів кредитування. Структура міжнародних кредитних ринків включає міжнародний ринок боргових цінних паперів, міжнародний ринок банківських кредитів та його особливий сегмент - євроринок [24].

Однією з основних складових сучасної міжнародної економіки є міжнародні фінансово-кредитні організації або міжнародні фінансові організації (МФО) - організації, створені на основі багатосторонніх валютно-кредитних відносин між державами, метою яких є надання коштів (у вигляді грантів і кредитів) для економічного і соціального розвитку країн.

Система МФО пройшла кілька етапів еволюції, сформувавши розгалужену мережу (рис. 1.1) на чолі з Міжнародним валютним фондом (МВФ) та Світовим банком - головними органами нагляду за міжнародними валютними, фінансовими та економічними відносинами. Поява регіональних фінансових установ, зокрема регіональних банків розвитку, зумовлена зростанням ролі країн, що розвиваються, у світовій економіці та особливими потребами регіонального розвитку [18].

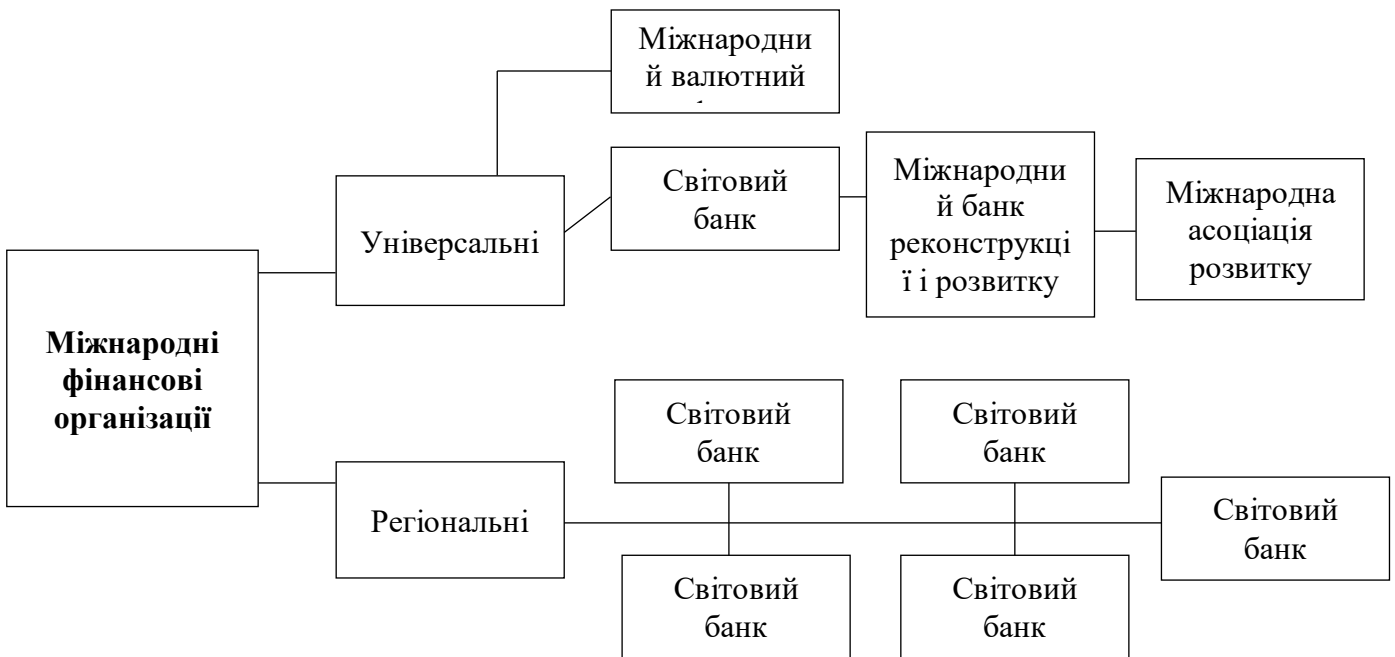

Рисунок. 1.1 - Види міжнародних фінансових організацій

Джерело: узагальнено автором на основі [25]

Найвідоміші міжнародні фінансово-кредитні установи були створені після Другої світової війни. Місія МВФ полягає у сприянні міжнародному співробітництву у валютно-фінансовій сфері, стабілізації валютних курсів, створенні багатосторонніх систем розрахунків і підтримці рівноваги платіжних балансів між країнами-членами МВФ. МВФ також сприяє поліпшенню економічного середовища і відіграє активну роль у розгляді основних функцій МВФ (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 - Основні функції Міжнародного валютного фонду

Головні функції МВФ	Опис
Нагляд	МВФ відстежує економічну та фінансову ситуацію в кожній країні-члені та проводить регулярні політичні діалоги (консультації) з країнами-членами, як правило, раз на рік. Раз на рік він оцінює економічну ситуацію в країнах-членах і надає рекомендації щодо економічної політики.
Фінансова допомога	МВФ надає кредити країнам-членам, які стикаються з проблемами платіжного балансу, і сприяє процесу адаптації в країнах-членах за допомогою різних фінансових інструментів для відновлення економічного зростання і стабільності.

Технічна допомога	МВФ надає технічну допомогу, щоб допомогти країнам-членам зміцнити їхню спроможність розробляти та впроваджувати ефективну політику в чотирьох сферах: 1) грошово-кредитна та фінансова політика; 2) фіскальна політика та управління; 3) статистичні дані; 4) фінансове законодавство.
-------------------	---

Джерело: побудовано автором на основі [27]

МВФ є акціонерною організацією; чії ресурси формуються за рахунок внесків країн-членів відповідно до квот, встановлених для кожної країни. Розмір квоти країни визначається рівнем її економічного розвитку та її роллю у світовій економіці та міжнародній торгівлі. Квоти переглядаються кожні п'ять років.

Ще однією важливою міжнародною установою є група Світового банку. Це багатостороння неурядова кредитно-фінансова установа, що складається з п'яти взаємопов'язаних інституцій: Міжнародного банку реконструкції та розвитку (МБРР), Міжнародної асоціації розвитку (МАР), Міжнародної фінансової корпорації (МФК), Багатостороннього агентства з інвестиційних гарантій (БАІГ) та Міжнародного центру з врегулювання інвестиційних спорів (МЦВІС). Світовий банк - це кооперативне товариство, до якого входять 189 держав-членів. Ці держави-члени є акціонерами, представленими Радою директорів. Функція Світового банку полягає у наданні кредитів, консультацій та досліджень для підтримки економічного розвитку країн, що розвиваються. Світовий банк працює насамперед як організація, яка прагне боротися з бідністю, надаючи допомогу в розвитку країнам з низьким і середнім рівнем доходу. Основною метою Світового банку є досягнення економічного та соціального прогресу шляхом підвищення ефективності економічних систем, створення сприятливого інвестиційного клімату, заохочення та регулювання приватних довгострокових іноземних інвестицій.

Близько 50% міжнародних валютних операцій відбувається на трьох міжнародних ринках: Лондона, Нью-Йорка і Токію, що робить їх найважливішими і найбільшими фінансовими центрами світу. Функціональна структура Лондонського міжнародного фінансового центру проілюстрована на рис. 1.2.

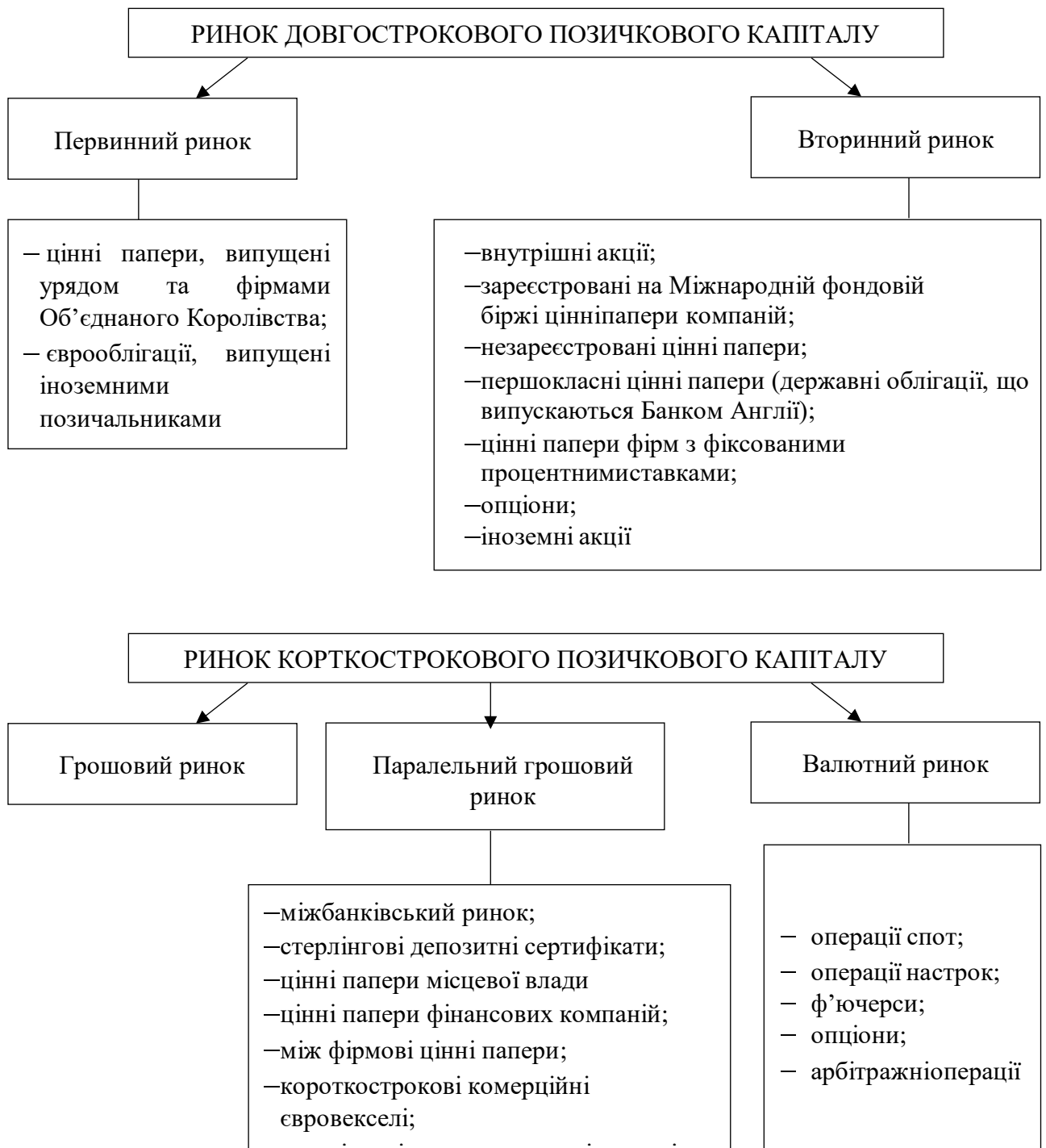

Рисунок 1.2 - Структура Лондонського міжнародного фінансового центру
Джерело: узагальнено автором на основі [21].

Лондонський міжнародний фінансовий центр включає: банки (Банк Англії, депозитні банки, облікові будинки, іноземні банки та Національний ощадний банк), страхові компанії, пенсійні фонди, будівельні товариства, довірчі пайові фонди, фондові біржі, фінансові ринки та інвестиційні інститути.

Нью-Йоркський міжнародний фінансовий центр включає: Федеральний резервний банк Нью-Йорка, фондові біржі, фінансові ринки, ринки євровалют, Міжнародну систему преференційних зон, кредитні ринки, інвестиційні ринки та Американську фондову біржу [20, с. 167- 168]. Нью-Йоркський грошовий ринок є найбільшим у світі.

Функціональна структура Нью-Йоркського міжнародного фінансового центру наведена на рис. 1.3.

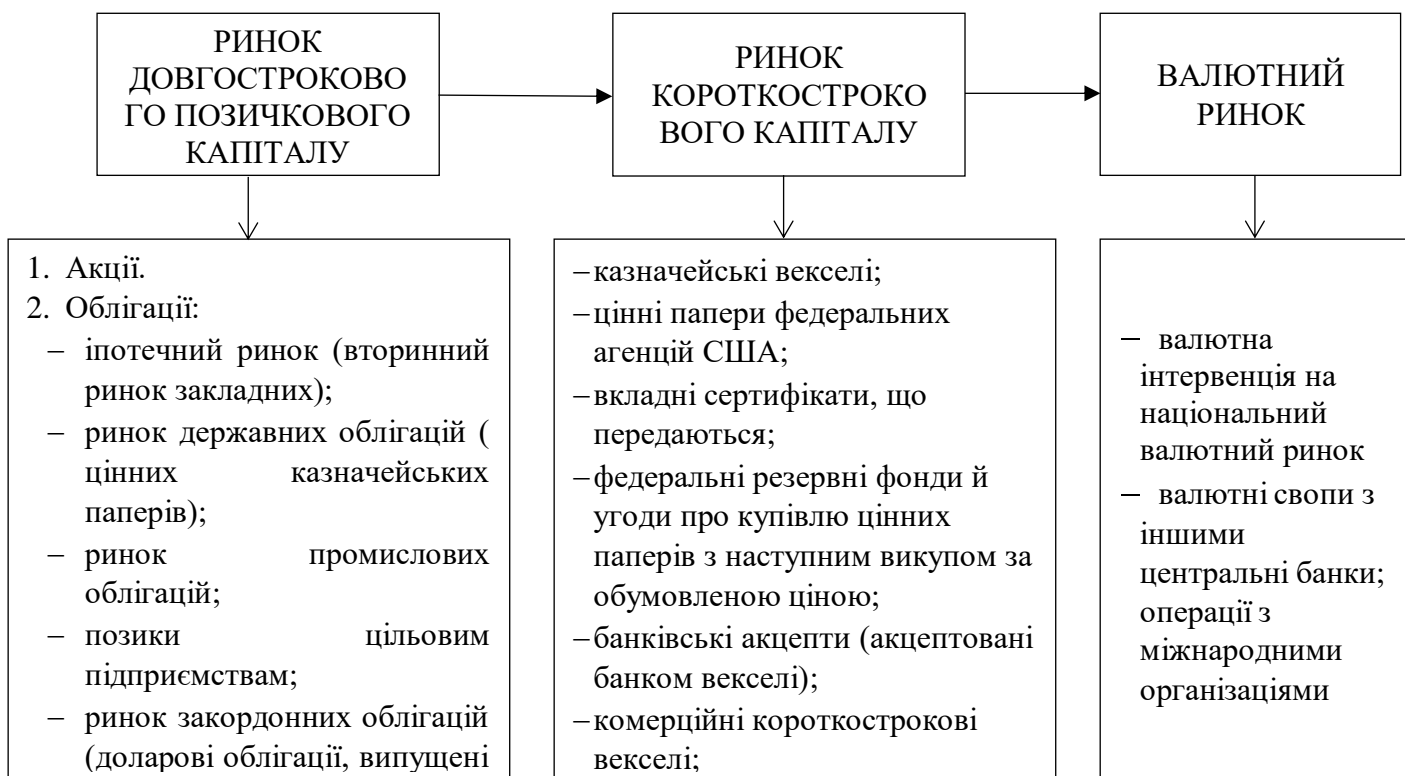

Рисунок 1.3 - Структура Нью-Йоркського міжнародного фінансового центру

Джерело: узагальнено автором на основі [37]

На сучасному етапі розвитку кредитної системи широко практикується впровадження нових технологій та вдосконалення старих. У Нью-Йорку значно зросли обсяги торгів на електронній біржі NASDAQ.

Функціональна структура Нью-Йоркського міжнародного фінансового центру наведена на рис. 1.4.

Рисунок 1.4 - Структура Токійського міжнародного фінансового центру

Джерело: узагальнено автором на основі [36]

Об'єктивною основою розвитку світових фінансових ринків є закономірність кругообігу функціонуючого капіталу. В одних місцях спостерігається надлишок тимчасово вільного капіталу, в інших - постійний попит на нього. Інертність капіталу суперечить його природі та законам ринкової економіки. Світові фінансові ринки вирішують цю суперечність на рівні світової економіки.

1.2. Еволюція, детермінанти і тенденції розвитку світового кредитного ринку

З еволюційної точки зору кредитні відносини розвиваються в міру ускладнення структури кредиту, що впливає на формування якісно нових відносин. На етапі становлення кредитних відносин кредитні відносини були ізольованими між фізичними особами, але згодом на кредитному ринку з'явилися спеціалізовані суб'єкти господарювання, які виступали посередниками між кредиторами та позичальниками, тобто комерційні банки. У процесі розвитку підприємництва та

формування спеціальних господарюючих суб'єктів виникла необхідність у створенні системи товарного фінансування юридичних осіб.

Становлення централізованих фінансів супроводжувалося розвитком державного кредиту, в якому держава виступала в ролі кредитора, гаранта і позичальника. В останньому випадку активними кредиторами держави майже в усіх країнах стали громадяни, а також міжнародні фінансово-кредитні установи.

Сучасні міжнародні кредитні ринки відродилися на початку 60-х років 20-го століття. Протягом 40 років до цього вони практично не існували. На це є кілька причин. Основні з них наступні:

- початок світової економічної кризи (1929-1933 рр.);
- економічні дисбаланси під час Другої світової війни та існування післявоєнного валютного контролю.

Спочатку розвиток міжнародних кредитних ринків відбувався досить повільно. Операції відбувалися переважно з короткостроковими борговими інструментами. Водночас попит на довгострокові кредити був досить стабільним. Однак довгострокові позики не були поширені до кінця 1950-х років; з кінця 1960-х років міжнародні ринки боргового капіталу почали стрімко зростати [2].

Причинами збільшення кількості великих кредиторів стало зростання кількості позичальників та їхніх кредитних потреб, які були пов'язані з

- нестачею фінансових ресурсів для погашення кредитів;
- фінансовими дефіцитами (наприклад, у вигляді дефіциту бюджету);
- вирішення проблем при реалізації великих соціально-економічних програм;
- вирішенням проблем у реалізації великих соціально-економічних програм було;
- розширення ресурсної бази комерційних банків для проведення активних операцій;

- розширення ресурсної бази комерційних банків для проведення активних операцій;
- нестача обігових коштів для забезпечення виробничого процесу;
- зростання індивідуальних споживчих потреб.

Початок концентрації та централізації банківського капіталу пов'язаний з наступними процесами:

- дерегуляція фінансових ринків;
- посилення ролі небанківських фінансово-кредитних установ;
- посилення конкуренції в банківській сфері;
- технологічна революція, фінансові інновації;
- фінансова глобалізація.

Дерегуляція фінансового ринку - це процес правової реформи, спрямований на дерегуляцію або зняття обмежень на фінансову діяльність, який відбувається в розвинених країнах з кінця 1960-х років. Це включало відкриття нових фінансових установ, розширення філіальної мережі, створення холдингових компаній та регулювання тарифів на фінансові послуги. Дерегуляція розпочалася в США зі збільшення максимальної відсоткової ставки за ощадними вкладками. Водночас було запроваджено нові види поточних рахунків, такі як депозитні рахунки грошового ринку, що дозволило фізичним особам отримувати відсотки на свої операційні рахунки. Це нове законодавство дозволило банкам пропонувати своїм клієнтам операційні депозити, а також низку споживчих і комерційних кредитів - послуги, характерні для багатьох основних конкурентів банків, таких як ощадно-позичкові асоціації. у 1980-х роках Австралія, Канада, Велика Британія, США та інші розвинені країни, такі як Японія та інші розвинені країни, такі як Японія, наслідували цей приклад і розширили спектр діяльності банків, дилерів з цінних паперів та інших постачальників фінансових послуг.

Паралельно з процесом збільшення кількості великих фінансових установ створювалися та розвивалися нові кредитні установи. Серед них ломбарди,

кредитні кооперативи, пенсійні фонди, лізингові, факторингові, форфейтингові, інвестиційні компанії, поштові відділення, мікрофінансові центри та ощадно-позичкові організації. Причиною розвитку небанківських установ були форми та умови кредитування, які були більш доступними для позичальників, ніж ті, що пропонували комерційні банки.

Зростання ролі небанківських фінансових установ було характерною рисою періоду з 1970-х до 1990-х років. Зокрема, у Сполучених Штатах частка активів комерційних банків ледь перевищувала чверть загальних активів усіх фінансових установ. На страхові компанії та пенсійні фонди припадало близько 40% загальних активів. Посилилася концентрація капіталу в небанківському фінансовому секторі. Посилення конкуренції у платіжному та кредитному секторах, а також завершення перерозподілу ринку банківських послуг між кредитними установами призвели до того, що деякі банки можуть розширюватися лише за рахунок витіснення своїх конкурентів. Для банків існує дві можливості розвитку: одна пов'язана з перерозподілом квот на існуючому ринку, а інша - з виходом за його межі, тобто з розширенням самого поняття банківських послуг [24].

Ще однією яскравою рисою банківського ринку була готовність багатьох промислових компаній перебрати на себе деякі функції фінансового менеджменту, які традиційно виконували банки.

До початку 1990-х років ринок позичкового капіталу досяг величезних розмірів. Важливим чинником його розвитку стала інтенсифікація світогосподарських зв'язків, формування інтегрованих мереж міжнародного виробництва та зростання ролі міжнародних фінансово-кредитних організацій та інституцій, кредитна діяльність яких спрямовувалася на фінансування структурної перебудови національних економік, промисловості та інфраструктури з метою забезпечення їхньої стійкості в умовах фінансово-економічної нестабільності та створення, розвитку та модернізації наднаціональних виробничих потужностей з метою фінансування проектів тощо.

Історія розвитку міжнародних кредитних ринків повторює найважливіші події та явища, що відбуваються в ході загального економічного розвитку. Періоди

потрясінь і періоди стабільності, періоди слабкого і сильного регулювання чергувалися, створюючи нові сегменти та інструменти на фінансових ринках. Так, ринок євродолара був принципово новим наприкінці 1960-х років і став найменш регульованим типом ринку. Цей ринок був створений у Лондоні, де була величезна концентрація доларів США, що належали неамериканським банкам. Ці долари називалися євродоларами і були «его-доларами», які уникали прямого фінансового регулювання з боку монетарної влади США. Ринок євродоларів швидко розвивався і був розділений на окремі сегменти. Сьогодні цей ринок часто називають євроринком [32].

Євроринок - це частина світового ринку позичкового капіталу, на якому банки здійснюють операції в іноземній валюті за межами країни-емітента валюти. Євроринок включає як міжбанківські операції, так і операції з корпоративними клієнтами. Всі процентні ставки базуються на ставках міжбанківського ринку у великих фінансових центрах. Зазвичай це ставка LIBOR. Операції на євроринку можна розділити на кілька типів:

- видача кредитів;
- випуски єврооблігацій;
- короткострокові операції.

Варто зазначити, що кредитний сектор світових фінансових ринків тісно взаємодіє з усіма секторами завдяки диверсифікації активів і високим темпам зростання операцій в інших секторах світових фінансових ринків.

Міжнародний кредит відрізняється від внутрішнього завдяки міжнаціональному переміщенню позичкового капіталу та інтеграції цих традиційних джерел пропозиції шляхом залучення капіталу з багатьох країн. Особливістю міжнародних ринків позичкового капіталу є переміщення національного позичкового капіталу за кордон, де він надається в розпорядження іноземних банків або залучає іноземний капітал.

Об'єктивні потреби в міжнародному кредиті пов'язані з:

- кругообігом коштів в господарстві;

- особливостями виробництва та реалізації продукції;
- обсягом і термінами здійснення зовнішньоекономічних операцій;
- потребою в масштабних інвестиціях для розширення виробництва.

У сучасних умовах кредитний договір можна визначити як будь-яку господарську або фінансову операцію, в результаті якої в однієї зі сторін виникає заборгованість. Боржник погашає борг одноразово або в розстрочку. Крім того, загальна сума до сплати додається до боргу плюс відсотки.

Міжнародний кредит - це рух позичкового капіталу в міжнародних економічних відносинах, пов'язаний з наданням грошових і матеріальних ресурсів з однієї країни в іншу в тимчасове користування на умовах платності, строковості та повернення [5].

Особливості руху позичкового капіталу у сфері міжнародних економічних відносин показують функції міжнародного кредиту (табл. 1.2).

Таблиця 1.2 - Функції міжнародного кредиту

Функції	Характеристика
Перерозподіл позикового капіталу між країнами для задоволення потреб розширення виробництва.	Через механізм міжнародних кредитів позикові кошти надходять до секторів, яким економічні агенти надають перевагу для ефективного отримання прибутку. Таким чином, кредити сприяють вирівнюванню національного доходу.
Зменшення витрат на міжнародні платежі	Це скорочує час обороту позикового капіталу в міжнародних економічних відносинах, збільшує час продуктивного використання капіталу та забезпечує розширення виробництва і зростання прибутку.
Прискорена концентрація та зосередження капіталу	Залучення іноземних кредитів прискорює процес капіталізації додаткової вартості, розширюючи межі особистого накопичення, а залучення коштів з інших країн збільшує капітал підприємців у країні.

Джерело: узагальнено автором на основі [20].

Таким чином, капітал перерозподіляється між країнами для забезпечення розширеного відтворення. Через міжнародні кредитні механізми позичковий капітал спрямовується в пріоритетні галузі з метою максимізації прибутку відповідно до поточних і стратегічних цілей капіталу країни.

Форми кредиту можна класифікувати за низкою ключових ознак, які характеризують окремі аспекти кредитних відносин (табл.1.3).

Таблиця 1.3 - Форми міжнародного кредиту

Критерії класифікації	Форми
За строками погашення	<ul style="list-style-type: none"> - короткострокові кредити(на один рік); - середньострокові (до п'яти років); - довгострокові (від п'яти років).
За умовами реалізацій	<ul style="list-style-type: none"> - кредити, які мають зарахування коштом боржників; - акцептні кредити, які мають акцепт витрат боржниками або банком.
За станом забезпечення	<ul style="list-style-type: none"> - забезпечені товарами, комерційними документами та іншими цінностями; - незабезпечені кредити.
За об'єктами кредитування	<ul style="list-style-type: none"> - комерційні кредити пов'язані із зовнішньоекономічними операціями - фінансові кредити.
За формами	<ul style="list-style-type: none"> - товарні кредити - валютні кредити
За видами кредиторів	<ul style="list-style-type: none"> - особисті кредити, надані юридичними особами або банками; - фірмові кредити; - державні позики; - змішані кредити за участю приватних кредиторів та держави.

Джерело: узагальнено автором на основі [1].

Що стосується операцій з отримання акцептного кредиту, то вони здійснюються за умови, що імпортер оплачує рахунок-фактуру експортера. При настанні терміну платежу імпортер повинен погасити заборгованість відповідно до умов кредиту, а банк одночасно погашає заборгованість перед експортером.

У забезпечених кредитах застава є гарантією виконання умов кредитного договору, тому, якщо позичальник не виконує умови, кредитор має право на компенсацію заставленої вартості.

У результаті розвитку зовнішньої торгівлі певною мірою виникли специфічні форми фінансування операцій: лізинг, факторинг і форфейтинг. Лізинг - це угода про надання підприємству машин або обладнання. Він укладається на основі договору оренди, згідно з яким лізингоодержувач сплачує за товар частинами, а лізингодавець зберігає право власності на товар до кінця терміну. Лізингові компанії надають в оренду обладнання, судна та літаки на термін від

трьох до 15 років. Переваги лізингу полягають у широкому спектрі пропонованих послуг, включаючи організацію та оренду приміщень, транспортування запасних частин, монтаж, технічне обслуговування, консультаційні послуги, такі як страхування, податкові та митні процедури, організаційні, координаційні та інформаційні послуги. В умовах дефіциту платіжного балансу лізинг має ту перевагу, що, згідно з міжнародною практикою, він не включається до загального обсягу зовнішнього боргу.

При цьому роль факторингу полягає в тому, що банк або спеціалізована факторингова компанія купує права вимоги за фінансовою операцією. Термін операції становить 180 днів. Форфейтинг - це купівля боргових умов, прийнятих постачальником для надання кредиту клієнту. Зазвичай це робиться при постачанні великих партій обладнання з розстрочкою платежу до п'яти-семи років.

Факторинг і форфейтинг бізнес стали поширеними фінансовими послугами для експортерів серед банків у розвинених країнах. Факторинг корисний для фінансування експорту товарів на 90-180 днів, тоді як форфейтинг підходить для фінансування експорту промислових товарів на термін до декількох років.

Залежно від кредитоспроможності імпортера, термін виконання замовлення зазвичай становить від 180 днів до п'яти років, а в деяких випадках - до семи років. Водночас, факторинг зазвичай не покриває політичні та інші ризики, і форфейтери зобов'язані відмовитися від будь-яких претензій щодо цих ризиків. Багато країн виявили, що форфейтинг може бути відносно дешевою формою експортного фінансування.

Міжнародний кредит вже давно став фактором перетворення приватних компаній в акціонерні товариства та створення нових компаній. Кредит дозволяє переміщувати капітал, майно та робочу силу в інші країни в певних межах. Пільговий міжнародний кредит для великих монополій та ускладнений доступ до світових ринків позичкового капіталу для малих і середніх підприємств може сприяти концентрації капіталу [8].

Джерела міжнародного кредитного фінансування включають

- фінансові заощадження в країні, з якої банк залучає кошти;

- капітал, запозичений у підприємств;
- заощадження приватного сектору, мобілізовані банками.

Першим основним джерелом позичкового капіталу є частина коштів, вивільнених у процесі відтворення, яка акумулює грошовий капітал. Вивільненню грошового капіталу з виробничого процесу сприяють кілька суб'єктивних факторів.

По-перше, амортизаційні фонди підприємств. Амортизація основних фондів переносить частину їх вартості на собівартість продукції, в результаті чого вивільняється грошовий капітал, який може бути використаний на оновлення, розширення та ремонт виробничих фондів.

По-друге, існує різниця, виражена в грошовому капіталі, між вартістю товару, що вивільняється в процесі продажу продукту, і остаточним формуванням нових матеріальних витрат на закупівлю сировини.

По-третє, така ж різниця виникає в результаті інтервалу між моментом отримання виручки від продажу і моментом виплати заробітної плати. По-четверте, додаткова вартість, що виникає в результаті виробничої діяльності, не тільки забезпечує її нагромадження у формі грошового капіталу, але, досягнувши певного розміру, може бути спрямована на розширення виробництва, збільшення доходів і відтворення робочої сили або виробничих відносин.

Частина накопиченого грошового капіталу формує багатство, яке не приносить доходу, якщо його не використовувати. В результаті виникає протиріччя між накопиченим капіталом і капіталом, який постійно перебуває в русі. Розв'язати цю суперечність можна лише за допомогою кредиту. Частково у формі додаткової вартості, а частково у формі позичкового відсотка.

Другим джерелом формування позичкового капіталу є капітал рантьє. Капітал-рантьє знаходить своє поповнення не в отриманні прибутку шляхом інвестування у виробництво, а в отриманні позичкового відсотка за надання кредитних ресурсів за умови повернення первісного позичкового капіталу.

Третім джерелом фінансування є інші кредитори, які вкладають свої доходи та заощадження в кредитні установи. До них належать страхові компанії, пенсійні

фонди, тимчасово вільні кошти державного бюджету, заощадження і доходи юридичних і фізичних осіб та фінансово-кредитних установ.

Таким чином, кошти, що вивільняються в процесі кругообігу промислового і торгового капіталу, а також грошові заощадження фізичних і юридичних осіб, держави і фінансових інститутів формують джерела позичкового капіталу.

Міжнародний кредит став важливою частиною процесу фінансової глобалізації та інтеграції національних фінансових систем світу: у 1990 році країни почали широко використовувати міжнародні кредити в міжнародній торгівлі. Протягом останнього десятиліття на глобалізацію світової валютно-фінансової системи впливали такі фактори, як зниження витрат на поширення та обробку інформації, збільшення використання різних фінансових інструментів у міжнародних операціях, а також розширення торговельних зв'язків між країнами відповідно до розвитку міжнародного кредитування.

Як один з основних елементів міжнародних економічних відносин, міжнародний кредит набув поширення в умовах інтернаціоналізації виробництва і капіталу та розширення сфери діяльності транснаціональних корпорацій. Міжнародний кредит розвинувся як система відносин з приводу акумуляції та перерозподілу капіталу між державами, що виражається в діяльності низки фінансових інститутів і фондових бірж, які надають позики та кредити країнам, що їх потребують.

Залежно від мети позики, роль міжнародного кредиту в ринковій економіці можна розділити на дві частини. З одного боку, він сприяє зміцненню економічного потенціалу країни, а з іншого - посилює економічну залежність від країни-кредитора. Міжнародний кредит відіграє важливу роль в економічному розвитку країни (табл.1.4).

Таблиця 1.4 - Роль міжнародного кредиту у розвитку економіки держави

Позитивний аспект	Негативний аспект
<ul style="list-style-type: none"> ✓ забезпечує безперервність процесу відтворення та розширення виробництва; ✓ є ланкою для здійснення зовнішньоекономічної діяльності; ✓ сприяє інтернаціоналізації економіки; ✓ слугує засобом підвищення конкурентоспроможності національних економік у світовому господарстві; ✓ створює сприятливі умови для іноземних інвестицій; ✓ підвищує економічну ефективність зовнішньої торгівлі; 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ впливає на розвиток виробництва в найбільш прибуткових галузях, тим самим посилюючи диспропорції в суспільному виробництві; ✓ є засобом конкурентної боротьби на ринку збуту; ✓ посилює нестабільність грошового обігу в країнах з нестабільною економікою; ✓ зміцнює позиції держав-кредиторів на світовому ринку та посилює вплив держав-боржників на соціально-економічні процеси; ✓ фінансує військові конфлікти.

Джерело: узагальнено автором на основі [23].

Функціональне значення міжнародного кредиту є нестабільним і залежить від рівня розвитку національної та світової економіки. Таким чином, у сучасних умовах міжнародний кредит відіграє важливу роль у регулюванні економіки і сам є об'єктом регулювання.

Основними структурними елементами світового кредитного ринку є ряд ринкових сегментів залежно від організації кредитних відносин: банки, міжбанківське, міжкомерційне та міжурядове кредитування, кредитування НБФУ та кредитування зовнішньоекономічних організацій. Взаємодія між цими сегментами лежить в основі механізмів функціонування кредитного ринку.

Кожен виділений сегмент кредитного ринку функціонує за своїм устроєм і правилами, має власну систему кредитних відносин, його регламентує. Кожен сегмент кредитного ринку функціонує за власною структурою та правилами, має власну систему кредитних відносин, регулюється комплексом нормативних документів і тісно взаємодіє з іншими сегментами національного кредитного

ринку. Це дає змогу сформувати низку часткових механізмів кредитного ринку (кредитних механізмів), які є відносно самостійними, але водночас тісно переплітаються з іншими структурними елементами, тобто сегментами кредитного ринку. Таким чином, до сегментарних кредитних механізмів функціонування ринку можна віднести наступні:

- механізми банківського сегмента;
- механізми сегмента НБФУ;
- механізми міжбанківського сегмента;
- механізми міжгосподарського сегмента;
- механізми державного сегмента;
- механізми сегменту суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

Структура механізму функціонування кредитного ринку складається з низки окремих, відокремлених один від одного кредитних механізмів (рис. 1.5)

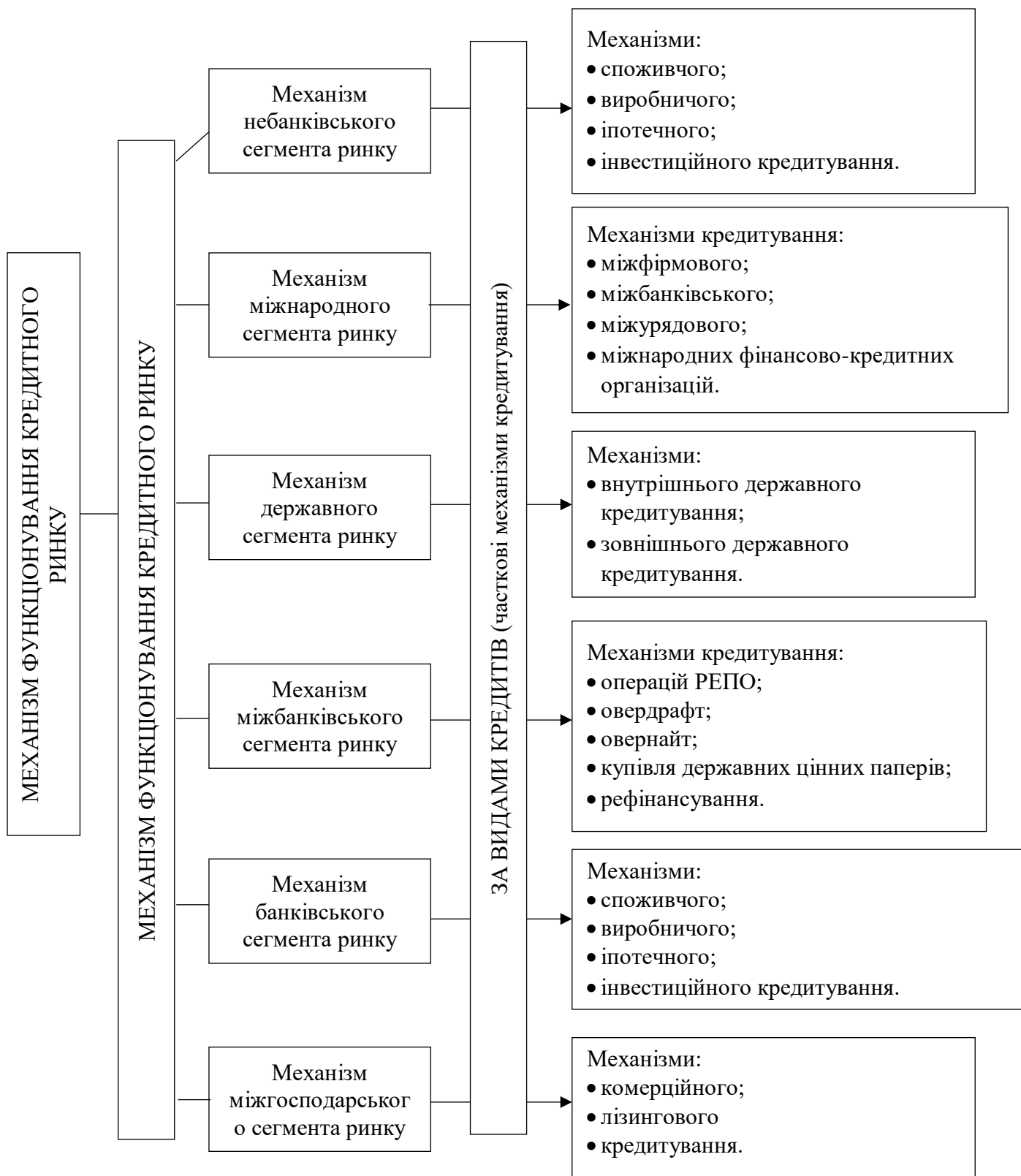

Рисунок 1.5 - Структура механізму функціонування кредитного ринку

Джерело: узагальнено автором на основі [4].

Механізм банківського сегмента кредитного ринку виникає, коли банки здійснюють кредитні операції, тобто коли відбувається процес передачі грошової вартості безпосередньо від кредитора до позичальника. Цей механізм регулюється,

здебільшого, комплексом нормативно-правових актів. Його функціонування спрямоване на задоволення споживчих потреб населення та виробничо-інвестиційних потреб суб'єктів господарювання, внаслідок чого виникають механізми споживчого, виробничого та інвестиційного кредитування.

За своїм змістом споживчий кредит – це кредит, який надається фізичним особам на придбання споживчих товарів та послуг і який погашається поступово. Споживчий кредит характеризує відносини, що виникають з приводу фінансування потреб кінцевого споживання [8]. Суб'єктами споживчого кредитування у якості позичальників виступає населення, у якості кредитора – банки, кредитні спілки, підприємства - виробники, торгівельні посередники. Споживчий кредит за формою надання поділяється на прямий (надається безпосередньо банківськими установами) та непрямий (надається через посередників). Споживчі кредити надаються, як правило, на строк до десяти років, але конкретні параметри кредиту залежать від багатьох факторів: об'єкту кредитування, доходів позичальника, вартості товару тощо.

Окремий механізм кредитування, в межах кредитного механізму банківського сегмента, властивий організації надання іпотечних кредитів, основна мета яких полягає у подоланні проблеми нестачі довгострокових кредитних ресурсів у юридичних та фізичних осіб.

Загалом, позитивна дія кредитного механізму банківського сегмента кредитного ринку сприяє розв'язанню соціально-економічних проблем населення та юридичних осіб, впливає на розвиток національної економіки загалом та окремих її сфер.

Механізми міжбанківського сегмента кредитного ринку спрацьовують, коли один банк надає кредит іншому банку або розміщує кошти на депозит на умовах платності, повернення та строковості. Метою міжбанківських кредитів для позичальників зазвичай є отримання коштів для подальшого кредитування клієнтів або виконання нормативів центрального банку, а для кредиторів - розміщення тимчасово вільних коштів, що виникли внаслідок відсутності ринкового попиту або невиконаних домовленостей між клієнтами.

Механізм міжгосподарського сегмента кредитного ринку не передбачає додаткового фінансування, окрім того, що можна отримати від проданих товарів, виконаних робіт та наданих послуг. Однак вони є важливими і необхідними в реальній економіці, оскільки дозволяють виробникам швидше реалізовувати товари, а покупцям/позичальникам - відтермінувати платіж, хоча і за вищу ціну.

Механізм державного сегмента кредитного ринку виникає тоді, коли однією зі сторін (кредитором або позичальником) кредитних відносин виступає держава. Іншими словами, цей механізм є двостороннім.

Механізм державного фінансування допомагає компенсувати дефіцит коштів у державному та місцевих бюджетах шляхом мобілізації коштів через випуск державних цінних паперів або отримання кредитів із внутрішніх та зовнішніх джерел. Іншим аспектом цього механізму є надання державних позик з державного бюджету для підтримки пріоритетних галузей економіки, підприємств або фізичних осіб відповідно до законодавства України.

Отже, механізм державного сектору кредитного ринку є невід'ємна частина механізму функціонування кредитного ринку, хоча він і не має особливого впливу на кредитний ринок.

Механізм сегмента іноземних економічних агентів існує для кредитних відносин, де однією зі сторін є нерезидент, наприклад, іноземні уряди, іноземні корпорації та іноземні фізичні особи. Дія цього механізму регулюється на рівні світової економіки міжурядовими угодами, програмами стратегічного партнерства та маніфестами. Державам, як правило, вигідно ставати учасниками міжнародних кредитних відносин.

Кредитний ринок – це складна система, де джерела ресурсів та численні учасники формують його динаміку. Банківська система, як ключовий елемент, включає дві ключові функції:

1. *Трансформаційна функція*: мобілізація вільних коштів. Банки акумулюють вільні кошти фізичних та юридичних осіб у формі депозитів, ощадних рахунків та інших інструментів.

Трансформація коштів за трьома ключовими параметрами: Банки пропонують кредити з різними термінами погашення, від короткострокових до довгострокових, відповідаючи потребам позичальників; трансформують кошти, надаючи кредити різного розміру, обслуговуючи як великі корпорації, так і малий та середній бізнес, а також фізичних осіб; беруть на себе та оцінюють ризики, пов'язані з несплатою позичальниками, застосовуючи методи аналізу та кредитні політики.

Трансформовані кошти надаються позичальникам у формі кредитів, стимулюючи інвестиції, споживання та загальне економічне зростання.

2. *Стабілізаційна функція.* Банки підтримують платоожоспроможність своїх клієнтів, надаючи послуги з розрахунків та платіжів, гарантуючи своєчасне виконання фінансових зобов'язань; управляють ліквідністю, забезпечуючи достатній рівень коштів для виконання своїх зобов'язань перед вкладниками та клієнтами. Банківська система в цілому сприяє стабільності фінансової системи, дотримуючись нормативів, беручи участь у антикризових заходах та підтримуючи довіру до банківського сектору. Таким чином Завдяки своїй ролі посередників банки стимулюють конкуренцію на кредитному ринку, пропонуючи різні умови кредитування та кращі ціни для позичальників.

Трансформаційна та стабілізаційна функції банківської системи тісно взаємопов'язані. Ефективна мобілізація та трансформація коштів сприяє стабільності банків та ринку, а стабільна банківська система, в свою чергу, забезпечує сприятливі умови для подальшої трансформації ресурсів. Кредити стимулюють інвестиції та споживання, що є рушійною силою економічного розвитку. Ефективне функціонування кредитної системи — ключовий фактор для розвитку та процвітання будь-якої економіки.

1.3. Основні підходи до оцінювання і показники розвитку глобального ринку кредитування

Глобалізація та інтернаціоналізація світових ринків призвели до зростання ролі міжнародних кредитних відносин. У сучасних умовах розвитку економіки пов'язані з використанням зовнішнього кредитування ресурсів. Зовнішні залучення активно використовуються всіма країнами на національному рівні.

Кредитні рейтинги вказують на кредитоспроможність суб'єкта рейтингування в цілому та/або окремих боргових зобов'язань за кредитною рейтинговою шкалою.

Кредитний рейтинг емітента характеризує рівень його спроможності своєчасно та в повному обсязі виплачувати відсотки та основну суму боргу порівняно з борговими зобов'язаннями інших позичальників.

Кредитний рейтинг - це оцінка якісної та кількісної інформації про позичальника, включаючи інформацію, надану позичальником, та іншу непублічну інформацію, отриману аналітиками рейтингового агентства. Міжнародні рейтингові агентства присвоюють кредитні рейтинги на основі прийнятої в агентстві шкали.

Наявність кредитних рейтингів є важливою умовою відкритості фінансових ринків і використовується на міжнародному рівні для ведення переговорів з інвесторами та залучення капіталу шляхом публічних, синдикованих та приватних розміщень.

Існує три найбільші рейтингові агентства: Moody's, Standard&Poor's Global та Fitch Ratings. На додаток до цих трьох, Україна також має партнерство з японським Центром рейтингової та інвестиційної інформації (рис. 1.6).

MOODY'S		S&P Global		FitchRatings		Опис рейтингу
Long-Term	Short-Term	Long-Term	Short-Term	Long-Term	Short-Term	
Aaa		AAA		AAA		Вищий
Aa1		AA+	A-1+	AA+	F1+	Високий
Aa2	P-1	AA		AA		
Aa3		AA-		AA-		Вище середнього
A1		A+	A1	A+	F1	
A2		A		A		Нижче середнього
A3	P-2	A-	A2	A-	F2	
Baa1		BBB+		BBB+		Нижче середнього
Baa2	P-3	BBB	A-3	BBB	F-3	
Baa3		BBB-		BBB-		Спекулятивний
Ba1		BB+		BB+		
Ba2		BB		BB		Високо спекулятивний
Ba3		BB-	B	BB-	B	
B1		B+		B+		Клас істотного ризику
B2		B		B		
B3		B-		B-		Екстремально спекулятивний
Caa1	Not Prime	CCC+		CCC+		
Caa2		CCC		CCC		Клас дефолту з малою вірогідністю зростання
Caa3		CCC-	C	CCC-	C	
Ca		CC		CC		Дефолт
C		C		C		
/		D	/	D	/	
/						

Рисунок 1.6- Найбільш відомі рейтингові агентства, які здійснюють оцінку кредитного рейтингу

Джерело: узагальнено автором на основі [52].

Кредитні рейтинги допомагають бізнесменам розпочинати та розвивати свій бізнес, владі покращувати якість інфраструктури, а підприємцям - будувати заводи та створювати робочі місця.

Суб'єкти, які можуть використовувати кредитні рейтинги, є наступними:

- Емітенти:

- Оптимізація витрат на фінансування
- Розширення бази інвесторів та доступного капіталу
- Подовження терміну фінансування
- Диверсифікація джерел фінансування

- Посередники:

- Порівняння відносного кредитного ризику різних боргових випусків
- Встановлення початкової ціни структурованого боргового випуску

- Визначення відсоткової ставки боргового випуску
- Конвертація активів у цінні папери або інструменти структурованого фінансування та продаж їх інвесторам

- Інвестори:

- Висновок третьої сторони про кредитоспроможність
- Основа для порівняння між класами активів, між регіонами та між подібними компаніями
- Інформація та кількісні показники для підтримки прийняття обґрунтованих рішень, зокрема, для доповнення внутрішнього кредитного аналізу або для встановлення порогових значень кредитного ризику та надання інвестиційних рекомендацій

Для прикладу візьмемо рейтингову шкалу S&P Global (табл.1.5)

Таблиця 1.5 - Рейтингова шкалу S&P Global

Код	Характеристика
AAA	Рейтинг інвестиційного рівня: Надзвичайно висока здатність виконувати фінансові зобов'язання
AA	Рейтинг інвестиційного рівня: Дуже висока здатність виконувати фінансові зобов'язання
A	Рейтинг інвестиційного рівня: Висока здатність виконувати фінансові зобов'язання, але емітент певною мірою схильний до впливу економічних умов та несприятливих факторів.
BBB	Рейтинг інвестиційного рівня: Достатня здатність виконувати фінансові зобов'язання, але емітент чутливий до несприятливих економічних умов.
BB	Рейтинг має неінвестиційний рівень: Емітент менш вразливий до впливу несприятливих факторів у короткостроковій перспективі, але суттєво залежить від несприятливих змін бізнес-середовища, фінансових та економічних умов.
B	Рейтинг має неінвестиційний рівень: Уразливий до несприятливих змін ділового середовища, фінансових та економічних умов, але наразі здатний виконувати свої фінансові зобов'язання.
CCC	Рейтинг має неінвестиційний рівень: Емітент наразі наражається на ризик дефолту, а його здатність виконувати свої фінансові зобов'язання залежить від сприятливості бізнес-середовища, фінансових та економічних умов.
CC	Рейтинг має неінвестиційний рівень: Дефолт ще не настав, але S&P Global вважає його практично вірогідним.
C	Рейтинг має неінвестиційний рівень:

	Емітент наразі наражається на високий ризик дефолту та, як очікується, в кінцевому підсумку відшкодує меншу суму боргу, ніж позичальник з вищим рейтингом.
D	Рейтинг має неінвестиційний рівень: Фінансовий дефолт або порушення платіжних зобов'язань. Рейтинг «D» присвоюється навіть після подання заяви про банкрутство.

Джерело: узагальнено автором на основі [52].

Компанія також підтримує високий рівень професіоналізму, здійснюючи моніторинг рейтингів та вдосконалюючи процес присвоєння рейтингів. Для того, щоб зрозуміти динаміку рейтингів, проводиться дослідження, щоб визначити, як рейтинги підвищувалися або знижувалися протягом певного періоду часу («коефіцієнт зміни рейтингів»).

Коефіцієнти зміни рейтингу також корисні для інвесторів та кредитних спеціалістів, оскільки вони вказують на відносну стабільність та волатильність емітентів та позичальників. Наприклад, інвестори, які купують лише високорейтингові цінні папери, можуть використовувати дослідження для виявлення випадків зниження рейтингу та дефолтів.

Для визначення кредитних рейтингів різних банків аналізуються обсяги кредитів за групами країн, доступні на сайті МВФ, і борг країн, в яких працюють банки. Для оцінки боргу країни визначається зовнішній державний борг. Це заборгованість держави за коштами, залученими з іноземних джерел, таких як позики та кредити від іноземних банків і міжнародних фінансових організацій, відсотки, сплачені за ними, та кошти, отримані шляхом випуску державних облігацій на міжнародному ринку.

Зовнішній борг є ключовою проблемою для країн, що розвиваються, особливо в умовах плаваючого валютного курсу, відкритих рахунків руху капіталу та швидкої інтеграції в міжнародні фінансові ринки. Історичне становище країн, що розвиваються, як боржників в іноземній валюті зумовило їхню вразливість до зовнішніх шоків, наприклад, падіння цін на сировинні товари. Це пов'язано з тим, що для погашення зовнішнього боргу необхідні достатні експортні (або інші) надходження. Водночас, коливання обмінного курсу можуть мати протилежний вплив на зовнішній борг та експортні надходження. Так, якщо національна валюта знецінюється по відношенню до твердої валюти, експортна виручка може зрости

(якщо падіння доларової вартості вітчизняного експорту компенсується відповідним збільшенням обсягів експорту), але вартість зовнішнього боргу в іноземній валюті автоматично збільшиться в перерахунку на національну валюту.

Уряди можуть відігравати важливу роль у стимулюванні розвитку кредитних ринків та запобіганні дефіциту кредитів. Цього можна досягти шляхом

1. шляхом створення сприятливого правового середовища для розвитку кредитування, тим самим стимулюючи активність учасників ринку

2. уряди можуть створювати програми підтримки малого та середнього бізнесу, надаючи їм кредити на пільгових умовах

- 3) національний банк може використовувати регуляторні інструменти для заохочення банків до більш агресивного кредитування.

Важливо зазначити, що дефіцит кредитних ресурсів не є неминучим. Диверсифікація джерел кредитування, виважена державна політика та відповідальне ставлення учасників ринку до своїх зобов'язань можуть створити стійкі та ефективні кредитні ринки, які стимулюватимуть економічне зростання та добробут населення. Світовий ринок кредитування - це динамічний і мінливий сектор, ключові гравці якого постійно шукають нові шляхи для розвитку та розширення своїх позицій.

Основними стратегіями, які використовують успішні компанії, є:

1. Розширення своєї присутності в регіонах з високим потенціалом зростання. Придбання або злиття з місцевими кредиторами для отримання доступу до існуючих клієнтських баз та ноу-хау.

2. Створення спільних підприємств з місцевими партнерами для розподілу ризиків та отримання місцевих знань.

3. Пропонувати нові види кредитів, такі як онлайн кредити, мобільні кредити та кредити для малого та середнього бізнесу.

4. Інвестувати в інноваційні технології, такі як штучний інтелект та машинне навчання, для покращення процесів кредитування та обслуговування клієнтів.

5. Підвищувати операційну ефективність, використовуючи технології для автоматизації процесів, скорочення витрат та інвестуючи в покращення інфраструктури та систем обробки даних.

6. Зміцнювати відносини з клієнтами, в тому числі інвестувати в покращення обслуговування клієнтів та персоналізований досвід.

7. Використовувати дані про клієнтів для розробки нових продуктів та послуг, що відповідають потребам клієнтів [35].

Розробити та впровадити чітку стратегію управління ризиками для зменшення кредитного ризику, ризику ліквідності та операційного ризику. Використовуйте дані та аналітику для кращої оцінки кредитоспроможності позичальників. Відстежуйте та дотримуйтесь регуляторних вимог, що змінюються в різних юрисдикціях. Співпраця з регуляторами, забезпечує дотримання всіх правил і норм. Інвестування у комплаєнс-функцію для забезпечує дотримання всіх вимог.

Для зниження ризику слід приділяти увагу вибору об'єктів кредитування, якісній оцінці фінансового стану позичальника та укладанню договорів з кредиторами, що забезпечують належний рівень захисту прав обох сторін. Важливо також розглянути альтернативні джерела фінансування та диверсифікувати джерела фінансування. Для мінімізації кредитного ризику слід використовувати певні методи, які дозволяють або зменшити рівень потенційних втрат, або повністю захиститися від наслідків ризику (рис. 1.7).

Рисунок 1.7 - Методи мінімізації ризиків кредитування

Джерело: узагальнено автором за даними [32]

Таким чином, суб'єкти, які беруть участь у процесі отримання та надання забезпечених кредитів, повинні ретельно зважувати всі ризики, пов'язані з іпотечним кредитуванням, та приймати виважені рішення. Підготовка до отримання таких кредитів повинна включати ретельний аналіз кредитного ринку, факторів впливу (як зовнішніх, так і внутрішніх), потенційних ризиків та їх впливу на фінансовий стан компанії, детальну програму мінімізації ризиків та додаткових джерел покриття витрат і зобов'язань.

Таким чином, всі проаналізовані сегментарні механізми кредитування та кредитування є невід'ємною частиною загального механізму функціонування кредитного ринку, а їх сукупність формує структуру механізму функціонування кредитного ринку.

Важливим інструментом оцінки розвитку банків є використання інноваційних методів. Віртуальний світ фінансів значно розширився за останні кілька десятиліть, випередивши реальний сектор, що зумовлено цілою низкою чинників:

1. Доступ до кредитів стимулював купівлю нерухомості та інших активів, штучно завищуючи ціни

2. Складні фінансові інструменти дозволили інвесторам робити ставки на майбутні коливання цін на активи, що іноді призводило до надмірних спекуляцій та прийняття ризиків

3. Поширеною є торгівля на основі короткострокових прогнозів і психологічних факторів, а не реальної вартості активів

4. Розвиток нових продуктів і послуг, таких як високочастотна торгівля та алгоритмічна торгівля, зробили ринки більш складними та динамічними [48].

Усі ці фактори сприяли розвитку креативності у фінансовій системі. Тому фінансові установи почали розробляти все більш складні та інноваційні продукти і стратегії для отримання конкурентних переваг. Однією з основних характеристик креативних фінансових продуктів є те, що їхня цінність ґрунтується насамперед на нематеріальних факторах, таких як:

1. Доступ до великих обсягів даних та їх аналіз є ключовим для прийняття обґрунтованих інвестиційних рішень та розробки нових продуктів

2. Навички та знання компетентних професіоналів мають вирішальне значення для успіху фінансових установ

3. Довіра та впізнаваність бренду є ключовими факторами для залучення клієнтів, інвесторів та кредитних ресурсів.

Краудфандинг, як елемент FinTech, динамічно розвивається, використовуючи можливості інтернету, штучного інтелекту та великих даних для трансформації фінансового середовища.

Ключові моменти включають в себе:

1. Зближення інвесторів та позичальників. Краудфандингові платформи діють як онлайн-міст між інвесторами, які прагнуть диверсифікувати свої портфелі, та позичальниками, які шукають альтернативні джерела фінансування. Цей інструмент усуває посередників, роблячи процес більш прозорим і доступним, одночасно знижуючи пов'язані з ним витрати.

2. Малі та середні підприємства (МСП), які традиційно мають труднощі з отриманням кредитів у банках, знаходять життєздатні альтернативи на краудфандингових платформах

3. Краудфандингові платформи використовують штучний інтелект і машинне навчання для оцінки кредитоспроможності позичальників, тим самим знижуючи ризик і надаючи кращі умови інвестування. Це дозволяє краудфандингу гнучко реагувати на потреби індивідуальних інвесторів.

4. FinTech -індустрія постійно розвивається і впроваджує нові технології, такі як блокчейн і краудфандинг. Це призвело до появи нових моделей краудфандингу, які пропонують більшу диверсифікацію, ліквідність та прозорість.

5. Краудфандинг, як елемент глобалізації ринку, кидає виклик традиційним фінансовим установам і стимулює конкуренцію та інновації. Це призводить до створення ефективної та доступної фінансової системи, яка обслуговує як інвесторів, так і позичальників.

Онлайн-посередницькі платформи підбирають позичальників і кредиторів, які відповідають певним критеріям, встановленим платформою. Ці платформи виступають посередниками в кредитних операціях і стягують комісію з обох сторін. Традиційні фінансові посередники, такі як банки, зазвичай мають більше доступу до інформації про позичальників і можуть краще оцінити ризик. Це призводить до зниження відсоткових ставок і зменшення ризику для інвесторів. Однак традиційні фінансові установи можуть бути менш доступними для позичальників з поганою кредитною історією або тих, хто шукає нестандартні кредити. З одного боку, фінансові інновації можуть стимулювати економічне зростання, надаючи підприємствам і споживачам доступ до капіталу та нових фінансових продуктів. З іншого боку, надмірні спекуляції та ризики, пов'язані з фінансiалізацією, можуть призвести до економічних спадів і фінансових криз.

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА СТАНУ ДИНАМІКИ СВІТОВОГО КРЕДИТНОГО РИНКУ

2.1. Кількісні та якісні зрушення світового ринку кредитування в умовах глобальної нестабільності

Світові кредитні ринки, як і світова економіка в цілому, зазнали значного впливу пандемії COVID-19 та війни в Україні. Ці події призвели до зростання невизначеності та ризиків, що негативно вплинуло на стійкість кредитних ринків та їх учасників. Однією з найважливіших особливостей розвитку світової економіки та міжнародних економічних відносин у 20 столітті стала транснаціоналізація та глобалізація економічної діяльності в різних секторах, включаючи міжнародне кредитування. Сьогодні національні банківські системи все більше інтегруються та взаємодіють одна з одною, що призводить до зменшення рівня їхньої самостійної діяльності та збільшення залежності від зовнішнього середовища та стану міжнародного банківського сектору в цілому. Одним із способів взаємодії національних банківських систем є транснаціональні банки. Транснаціональні банки сьогодні є основними гравцями на міжнародній арені, проводячи масштабні фінансові операції в межах і за межами своїх країн, контролюючи валютно-фінансові відносини між країнами та власні економічні процеси.

Основним принципом і метою діяльності транснаціональних банків є мобілізація всіх коштів там, де це найзручніше і найдешевше, і розміщення їх там, де використання цих коштів принесе найбільшу економічну вигоду.

В табл. 2.1 представлено 10 найбільших транснаціональних банків світу у 2022 році, всі вони є китайськими, японськими, американськими, британськими та французькими банками.

Таблиця 2.1 - Рейтинг найбільших транснаціональних банків світу за 2022 рік

ісце в рейтингу	Назва банку	Країна	Сукупні активи (млрд. дол.)
1	Industrial & Commercial Bank of China Ltd.	Китай	5,536.53

2	China Construction Bank Corp.	Китай	4,762.46
3	Agricultural Bank of China Ltd.	Китай	4,575.95
4	Bank of China Ltd.	Китай	4,206.53
5	JPMorgan Chase&Co	США	3,743.57
6	Mitsubishi UFJ Financial Group Inc.	Японія	3,176.84
7	Bank of America Corp.	США	3,169.50
8	HSBC Holdings PLC	Великобританія	2,953.64
9	BNP Paribas SA	Франція	2,905.83
10	Credit Agricole Group	Франція	2,674.35

Джерело: побудовано автором на основі: [52]

Згідно зі статистикою Світового банку, 18 зі 100 найбільших транснаціональних банків світу належать Китаю, 12 - США, 8 - Японії, по 6 - Франції та Великобританії, по 5 - Канаді, Німеччині та Іспанії, по 4 - Австралії, Бразилії, Південній Кореї та Швеції (рис. 2.1).

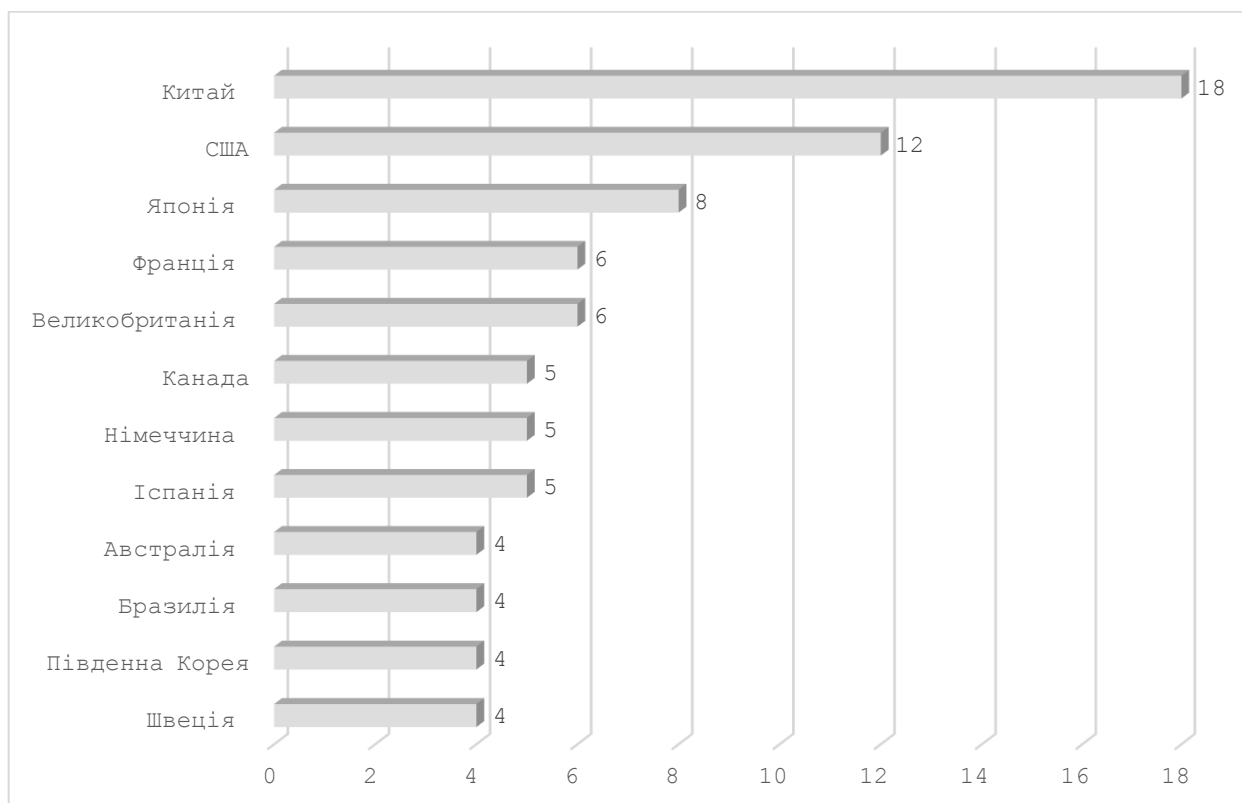

Рисунок 2.1 - Кількість банків країн серед ТОП-100 найбільших транснаціональних банків світу у 2022 році

Джерело: узагальнено авторами на основі [31]

Як видно, це свідчить про зростання та динамічний розвиток китайської економіки та банківського сектору.

Що стосується відносин між транснаціональними банками та Україною, то тут спостерігається протиріччя між інтересами міжнародних корпорацій і державного капіталу та загальносуспільними інтересами. У цьому контексті негативний вплив присутності транснаціонального капіталу в українській економіці часто трактується як переважання сильної конкурентоспроможності транснаціональних банків порівняно з вітчизняними банками, активи яких не можна порівняти за розміром.

Наприклад, за даними Brand Finance, вартість бренду Райффайзен Банку Авар становить 130 мільйонів доларів США, що менше ніж у 195 разів перевищує вартість активів банку. Це в 195 разів менше, ніж вартість бренду HSBC, який очолює цей рейтинг.²⁵ Найбільших світових транснаціональних банків присутні в Україні станом на 2022 рік: Citigroup, BNP Paribas, ING, Credit Agricole, Raiffeisen Bank International та Unicredit. Сукупні активи цих банків становлять 8,1 трильйона доларів США. Це еквівалентно 120-кратному річному ВВП України у 2022 році [31].

Наявність в Україні великої кількості національних банків без значних активів, які не здатні створити суттєві умови для конкуренції на внутрішньому ринку фінансових послуг, збільшує присутність національних банків у банківському середовищі за рахунок економічно необґрунтованої підтримки з державного бюджету.

Відсутність власного потужного транснаціонального банку суттєво послаблює позиції України на міжнародній фінансовій арені та обмежує конкурентоспроможність економіки в цілому. Однак останнім часом іноземні банки поступово збільшують свою присутність на українському ринку. Серед найбільших світових банків, які присутні в Україні через створення дочірніх компаній або часткову участь у капіталі українських банків, можна назвати Райффайзенбанк, ING Банк, Салон Банк, HVB Банк та Citigroup. Варто також

зазначити, що іноземні банки ведуть переговори з великими українськими банками про можливе поглинання.

Згідно з рейтингом «Forbes» для України у 2022 році, найбільшими іноземними банками в Україні є «SEB Group», «Deutsche Bank», «Credit Agricole Group», «BNP Paribas» та «Citigroup» (табл. 2.2).

Таблиця 2.2 - Рейтинг іноземних банків, що функціонують в Україні, за 2022 рік

	Назва міжнародної банківської групи	Країна походження	Назва дочірнього банку в Україні	Активи міжнародної банківської групи, млн. євро
	BNP Paribas	Франція	Укрсиббанк	2 077 759
	Credit Agricole	Франція	Банк Креді Агріколь	1 762 763
	Deutsche Bank	Німеччина	Дойче Банк ДБУ	1 708 703
	Citigroup	США	Сітібанк	1 517 922
	ING Group	Нідерланди	ІНГ Банк Україна	992 856
	Unicredit	Італія	Укрсоцбанк	844 217
	Intesa Sanpaolo	Італія	Правекс-банк	646 427
	SEB	Швеція	СЕБ Корпоративний Банк	280 847
	INTL Raiffeisen	Австрія	Райффайзен Банк Аваль	121 624
0	Polski PKO Bank	Польща	Кредобанк	58 135

Джерело: побудовано автором на основі: [52]

Негативний вплив глобалізаційних процесів на фінансову стабільність банківської системи України проявляється у високому ризику залежності від світових системних фінансових криз, а українська банківська система сьогодні не виконує належним чином свою функцію фінансової підтримки сталого економічного розвитку. Банківська система України характеризується скороченням обсягів надання фінансових послуг (особливо кредитування бізнесу та домогосподарств), нестачею довгострокових фінансових ресурсів, низьким рівнем розвитку фондового ринку та низькою прозорістю [1].

В умовах глобальної нестабільності світовий ринок кредитування зазнає значних змін. Це пов'язано з низкою факторів, серед яких геополітична напруженість, пандемія COVID-19, інфляційний тиск та зміни в монетарній політиці. Ці фактори призвели до значних змін у структурі ринку, обсягах кредитування та процентних ставках. Це підтверджує аналіз обсягів кредитування за країнами та групами споживачів за період 2000-2023 років (табл. 2.3).

Таблиця 2.3 - Показники обсягів кредитування за групами країн та споживачів за 2000-2024 рр.

Показник	2000	2010	2020	2023	Зміна, % (2000-2023)	Прогноз на 2024 рік
Загальний обсяг кредитування	100 трлн дол. США	200 трлн дол. США	350 трлн дол. США	420 трлн дол. США	+320%	385 трлн дол. США
Кредитування розвинених країн	70 трлн дол. США	120 трлн дол. США	200 трлн дол. США	240 трлн дол. США	+243%	220 трлн дол. США
Кредитування країн, що розвиваються	30 трлн дол. США	80 трлн дол. США	150 трлн дол. США	180 трлн дол. США	+500%	165 трлн дол. США
Кредитування споживачів	40 трлн дол. США	80 трлн дол. США	140 трлн дол. США	170 трлн дол. США	+325%	155 трлн дол. США
Кредитування бізнесу	60 трлн дол. США	120 трлн дол. США	210 трлн дол. США	250 трлн дол. США	+317%	230 трлн дол. США

Джерело: складено автором на основі [27]

Як видно, загальні світові обсяги кредитування за аналізований період постійно зростали, зокрема динаміка показала збільшення на 320%. Обсяги кредитування узагальнено за групами: обсяги кредитування розвинених країн – позитивна динаміка, збільшення на 243%; обсяги кредитування країн, що розвиваються – найкращі показники, збільшення сягнуло на 500%; обсяги кредитування споживачів – збільшення на 325%; обсяги кредитування бізнесу – збільшення на 317%.

Важливим є розрахунок прогнозних значень на основі історичних даних. Одним із зручних методів прогнозування є метод розрахунку за середніми показниками. Він дає найбільш точне наближення до початкового динамічного ряду, на основні якого розраховано проноз.

За даними Міжнародного валютного фонду проведено аналіз обсягів кредитування за регіонами з урахуванням їх прогнозу за 2019-2024 р.р, узагальнено в табл. 2.4.

Таблиця 2.4 - Обсяги кредитування за регіонами (млрд. дол. США)

Регіон	2019	2020	2021	2022	2023	Прогноз на 2024 рік
Північна Америка	20	18,5	19	19,5	20	21,4
Європа	15	14	14,5	15	15,5	16,8
Азія	25	24	25	26	27	28,4
Світовий ринок	60	56,5	58,5	60,5	63	63,7

Джерело: складено автором на основі даних МВФ [27].

Як видно, обсяги кредитування на світовому ринку за регіонами протягом 2020 року знизилися, такий вплив відбувся через пандемію COVID-19. Однак у 2021 та 2022 роках ринок відновився та на даний момент продовжує зростати. Найбільш динамічно розвиваються ринки країн Азії, де очікується зростання обсягів кредитування у 2024 році.

На основі опрацьованої інформації можна зробити висновки, світовий ринок кредитування значно зріс за останні 3 роки. Зростання було особливо сильним у країнах, що розвиваються.

Найбільші обсяги зростання спостерігалися у сфері споживчого та іпотечного кредитування. Структура світового ринку кредитування за типами кредитів узагальнена на рис.2.2.

Рисунок 2.2-Структура світового ринку кредитування за типами кредитів, %
Джерело: складено автором на основі [44]

Споживче кредитування сприяє вирішенню багатьох соціально-економічних проблем, спрямованих на підвищення матеріального та культурного рівня життя населення.

Іпотечне кредитування є одним з пріоритетних напрямків залучення інвестицій, що сприяє підвищенню інвестиційної активності в секторі капітального будівництва, створенню нових робочих місць та розвитку нашої економіки. Наразі кредитна активність більшості комерційних банків, що пропонують іпотечні кредити, залишається на низькому рівні. Це пояснюється наслідками економічної кризи, низьким рівнем доходів населення, високими цінами на іпотечні кредити та невизначеністю щодо майбутньої економічної та політичної ситуації в країні [17].

Найбільші кредити у світі були надані в таких галузях:

- Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря
- Сільське господарство
- Роздрібна торгівля
- Виробництво харчових продуктів та напоїв
- Виробництво машин та устаткування

- Будівництво будівель та інших споруд

За даними Financial Stability Board, якісні зміни включають:

1. Фінансова криза 2008 року призвела до збільшення втрат за кредитами в багатьох країнах. Як наслідок, кредитори стали більш обережними у наданні кредитів, відсоткові ставки зросли, а кредитоспроможність деяких позичальників погіршилася. Зростання боргу на деяких ринках, що розвиваються, також викликає занепокоєння, оскільки це може призвести до проблем з погашенням боргу в майбутньому.

2. Після фінансової кризи 2008 року уряди низки країн запровадили нові правила кредитування. Ці правила покликані захистити позичальників і зменшити ризики для кредиторів. Приклади включають суворіші правила достатності капіталу для банків та обмеження на іпотечне кредитування.

3. Кредитори все більше враховують нефінансові фактори при наданні кредитів, такі як кредитна історія позичальника, його доходи та ризики, пов'язані з бізнесом або галуззю, в якій працює позичальник. Як наслідок, кредитний скринінг став більш складним.

4. Пандемія COVID-19 спричинила рецесію в багатьох країнах світу. Як наслідок, зросло безробіття, впали доходи населення та збільшилися втрати за кредитами. Уряди та центральні банки вжили заходів для підтримки економіки, включаючи кредити та фінансову допомогу [44].

Фінансова криза в будь-якій країні світу в першу чергу впливає на зовнішній борг держави. Зовнішній борг впливає на економічне становище держави, розглянемо на прикладі країн ЄС: станом на 1 січня 2023 року рівень зовнішнього боргу європейських країн є відносно високим. Ситуація із зовнішнім боргом європейських країн показана на рис. 2.3 за допомогою показників боргового навантаження.

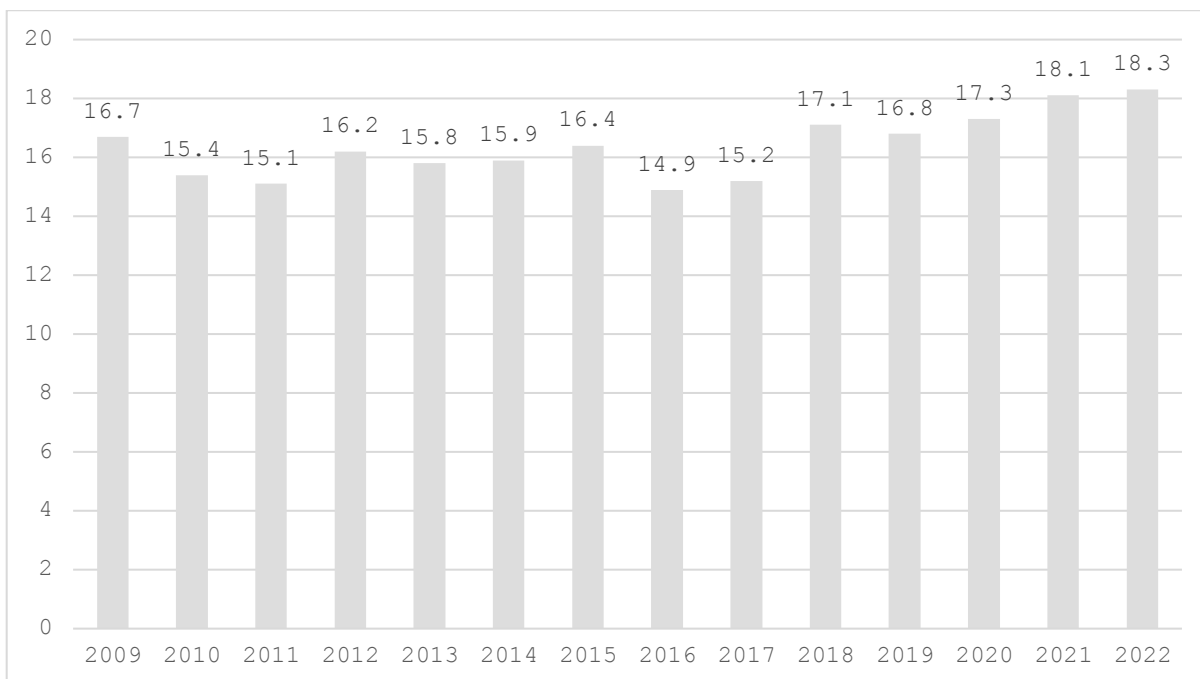

Рисунок 2.3 - Сукупний зовнішній борг країн Європи у 2009-2022 роках, млн. євро

Джерело: складено автором на основі [40]

Зовнішній борг, а особливо інтенсивність його нарощування, негативно впливає на національну економіку та соціальну сферу кожної країни. Існування зовнішнього боргу створює проблеми для країни, оскільки його погашення потребує значних бюджетних витрат. Вони можуть не мати достатніх власних коштів для погашення боргів і не мати можливості рефінансування на внутрішньому або зовнішньому ринках.

За даними Світового банку, загальний зовнішній борг країн ЄС збільшився на 12,1% в період з 2009 по 2022 рік і на 17,7% за цей період; в період з 2009 по 2022 рік частка країн ЄС в загальному зовнішньому боргу зменшилася на 0,5 процентного пункту до 70,3%. Це найвищі темпи зростання загального зовнішнього боргу країн, що не входять до єврозони, за останнє десятиліття. Крім того, темпи зростання сукупного зовнішнього боргу ЄС за цей період були в 2,3 рази нижчими, ніж темпи зростання сукупного зовнішнього боргу світу, який зріс на 46,1%. Як наслідок, частка сукупного зовнішнього боргу ЄС у структурі світового зовнішнього боргу за цей період скоротилася на 11 відсоткових пунктів.

Співвідношення державного боргу європейських країн до ВВП у 2022 році показано на рис. 2.4.

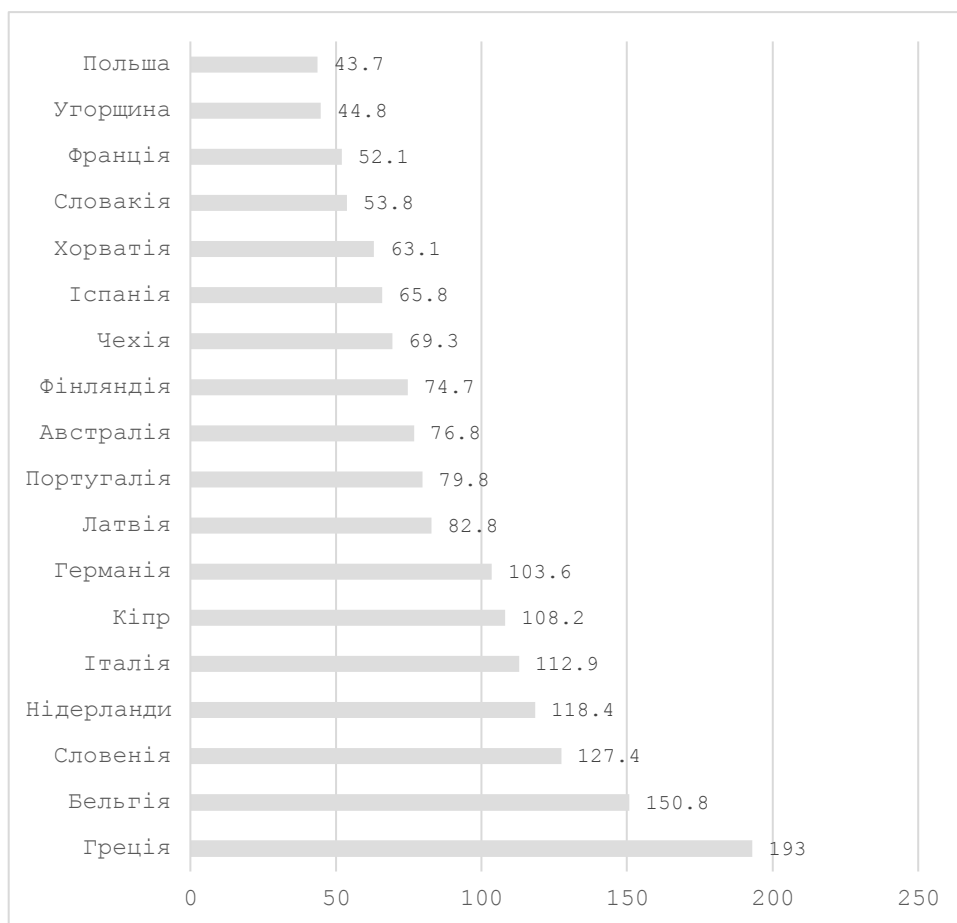

Рисунок 2.4 - Співвідношення державного боргу до ВВП у європейських країнах у 2022 році, %

Джерело: побудовано автором на основі [49].

Виходячи з цього аналізу, варто зазначити, що співвідношення валового боргу до ВВП у багатьох країнах є досить високим. Коли співвідношення боргу до ВВП перевищує 90%, збільшення державного боргу має особливо негативний вплив на майбутній економічний розвиток країни, оскільки приватні інвестиції витісняються, а державні фінанси обтяжуються витратами на обслуговування боргу. Багато країн ЄС, включаючи Грецію, Італію, Іспанію, Португалію, Францію та Францію, значно перевищують цей рівень. Однак, коли витрати на обслуговування боргу є низькими, тиск на скорочення державних витрат на користь інших інвестицій є досить слабким, тому проблеми, які борг створює для державних фінансів, також є досить обмеженими.

У 2022 році Греція мала найвищий показник валового боргу в ЄС - 193,3% ВВП. З 2009 року, коли почалася європейська боргова криза, державний борг Греції перебував на критичному рівні приблизно 130% ВВП. Щоб уникнути дефолту, міжнародні фінансові інституції надали Греції підтримку у вигляді кредитів. Однак, більш ніж десять років потому, Греція все ще намагається утримати свої позиції і нормалізувати свій державний і зовнішній борг.

Країни ЄС все ще намагаються мінімізувати та стабілізувати свою економічну ситуацію через негативні наслідки кризи COVID-19. Уповільнення економічного розвитку в поєднанні зі збільшенням державних витрат призвело до зростання зовнішнього боргу: у 2022 році відношення боргу до ВВП Франції зросло приблизно до 112% з 98% у 2021 році, а в Італії - до 150%.

В Іспанії, країні ЄС, яка найбільше постраждала від кризи COVID-19, співвідношення боргу до ВВП зросло на 22 відсоткові пункти до 118%. Навіть Німеччина, з коефіцієнтом боргу 69,3%, ще не досягла Маастрихтського стандарту в 60% ВВП.

Отже, по-перше, проблеми зовнішнього боргу ЄС після фінансової кризи залишаються під питанням. Крім того, європейські країни наразі перебувають у більш складній ситуації, ніж під час кризи COVID-19. Як світова, так і європейська економіки мають більший борговий тягар, ніж десять років тому: хоча загальний зовнішній борг ЄС у відсотках до структури світового зовнішнього боргу після кризи зменшився, він все ще залишається значним і постійно зростає. Відсутність єдиного європейського фіскального органу залишається ключовою проблемою для фінансування ЄС, забезпечення необхідними фінансовими ресурсами економічних агентів ЄС.

По-друге, економічна криза 2020-2022 років, спричинена пандемією коронавірусу та війною, загострила проблеми зовнішнього боргу країн ЄС. За даними Світового банку, світовий зовнішній борг збільшився на 5,7% у період з 2021 по 2022 рік, тоді як зовнішній борг ЄС зріс на 16,3% (7,9% для країн єврозони).

По-третє, з точки зору співвідношення зовнішнього боргу до ВВП, майже всі країни ЄС класифікуються як такі, що мають дуже високий зовнішній борговий

тягар. Особливо складна ситуація в Португалії, Греції, Франції, Іспанії та Бельгії, де загальний зовнішній борг перевищує ВВП. Якщо ж орієнтуватися лише на середній рівень суверенного зовнішнього боргу, то країни ЄС вже належать до категорії країн із середнім зовнішнім борговим навантаженням. Високий рівень зовнішнього боргового навантаження означає, що країни-боржники постійно змушені рефінансувати свій борг, а рівень ризику, пов'язаний з несприятливою зовнішньою кон'юнктурою для обслуговування зовнішнього боргу, значно зростає. У країнах, де зовнішній борг становить понад 100% річного ВВП, ризик виникнення перебоїв з погашенням та виплатами за зовнішнім боргом є дуже високим, якщо зовнішнє рефінансування припиняється.

Протягом останнього десятиліття кредитування продовжувало зростати в усьому світі. Наразі близько 20 країн ЄС порушують Маастрихтський договір, який передбачає, що рівень державного дефіциту не повинен перевищувати 3% ВВП; правила ЄС вимагають, щоб співвідношення боргу до ВВП не перевищувало 60% [22].

Станом на лютий 2024 року державний борг України становив 159 839 067 мільйонів гривень. Це трохи менше, ніж рекордний показник у січні 2024 року, який становив 1602644223,95 тис. грн. Державний борг України значно зріс з 1999 року. Середній рівень за останні 25 років становив 434423781,44 тис. грн.

Згідно з аналізом, зовнішній борг зростає зі значно більшою інтенсивністю з 2009 року, коли почав стрімко збільшуватися зовнішній борг країн ЄС.

Основними наслідками збільшення зовнішнього боргу є формування стереотипної «споживацької» поведінки, надмірна залежність внутрішніх фінансів від міжнародних фінансів, втрата «голосу» на політичній арені, неможливість формування довгострокових нормативів конкурентоспроможності національної економіки, збільшення державного боргу і, як наслідок, проблематичність довгострокових запозичень, «вимушений» експорт сировини формування «вимушеної» спеціалізації та погіршення економічної незалежності країни.

Варто зазначити, що більшість країн сьогодні стрімко наближаються до дефолту, і щоб запобігти цьому, державам доводиться оголошувати

реструктуризацію [33.]. Наприклад, Греції та Ірландії дуже важко повернутися до Маастрихтських стандартів, і реструктуризація є єдиним основним способом скорочення зовнішнього боргу. Вони все ще розраховують на підтримку донорів ЄС, але ця підтримка є тимчасовою і навряд чи буде тривалою. Португалія, Іспанія та Італія також продовжують стикатися з бюджетними проблемами через високий борговий тягар. Ситуація, подібна до грецької, може повторитися в цих країнах у будь-який момент.

Однак, на нашу думку, проблеми можна уникнути за допомогою низки змін, зокрема:

- збільшення фінансового навантаження;
- зменшення бюджетних видатків;
- продаж державних активів;
- підтримання інтенсивності економічного зростання.

Останній підхід є дуже довгостроковим і узагальненим і вимагає не лише підтримки низьких капітальних витрат, але й високого рівня зайнятості, повного використання потенціалу, підвищення продуктивності праці та розвитку нових технологій. Не всі країни ЄС, які стикаються з серйозними борговими проблемами, можуть собі це дозволити. Ефективним вирішенням цієї проблеми може бути не один інструмент, а комбінація декількох (табл. 2.5).

Таблиця 2.5 - Шляхи подолання проблеми державного зовнішнього боргу

Методи подолання проблем державної заборгованості	
Рефінансування державного боргу	Погашення основного боргу та відсотків за рахунок коштів від отримання нового кредиту.
об'єднання	Консолідація декількох кредитів в один.
Реорганізація	Відстрочка погашення боргу за певних умов.
Консолідація	Переуступка боргу за новим кредитом для продовження терміну дії кредиту.
Відстрочка	Використовується, коли випускати нові позики фінансово неможливо, оскільки всі надходження від позики йдуть на погашення вже випущених позик.
Анулювання	Це означає, що уряд відмовляється від погашення боргу. Списання боргу може бути викликане фінансовим крахом держави, тобто банкрутством, або політичними мотивами.
Конвертація	Зміна відсоткової ставки.

Обміни на основі ретроградних коефіцієнтів	Зменшити суму боргу, обмінявши його на нову позику.
--	---

Джерело: побудовано автором на основі: [19]

Аналіз подій в ЄС за останні 15 років дозволяє зробити висновок, що європейська боргова криза була спричинена досить простими умовами фінансування на ранніх стадіях, накопиченням критичного рівня боргів і запозичень, вступом до ЄС країн зі значним державним боргом, глобалізацією фінансової системи, фіскальною політики, некумулятивне економічне зростання з 2008 року, а також заходи, вжиті країнами для вирішення проблем банківського та приватного секторів.

Отже, фінансова криза 2008 року призвела до збільшення втрат за кредитами в багатьох країнах. Це змусило кредиторів обережніше ставитися до кредитування, що призвело до підвищення відсоткових ставок і зниження кредитоспроможності деяких позичальників. Зростання заборгованості на деяких ринках, що розвиваються, також викликає занепокоєння, оскільки це може призвести до проблем з погашенням боргів у майбутньому. Кредитори все частіше враховують нефінансові фактори, такі як кредитна історія позичальників, їхні доходи та ризики, пов'язані з їхнім бізнесом чи галуззю, при наданні кредитів. Пандемія COVID-19 спричинила рецесію в багатьох країнах світу. Як наслідок, зросло безробіття, впали доходи населення та збільшилися збитки за кредитами. Уряд та Центральний банк вжили заходів для підтримки економіки, включаючи кредити та фінансову допомогу. Поточне бізнес-середовище в Україні характеризується значною політичною та економічною нестабільністю на тлі запровадження воєнного стану, що негативно вплинуло на банківський сектор. Це зумовлено кількома факторами, основними серед яких є незбалансованість економіки, висока частка тіньового сектору, значна залежність від експорту сировини та обмежена диверсифікація ринків збуту, що робить економіку більш вразливою до зовнішніх шоків.

2.2. Стратегії розвитку провідних гравців світового ринку кредитування

Багато провідних компаній прагнуть вийти на нові ринки з потенціалом зростання. Це включає в себе вихід на нові географічні ринки та освоєння нових клієнтських сегментів.

Найважливішим пріоритетом у банківському секторі сьогодні є глибоке розуміння потреб потенційних клієнтів, що є основою для побудови клієнтоорієнтованих транснаціональних банків і стає ключовою умовою їх динамічного розвитку. На сучасному етапі розвитку світової економіки вибір правильної стратегії розвитку є одним з найважливіших викликів для транснаціональних банків. Як відомо, більшість стратегій базуються на побудові двовимірної матриці, кожен сектор якої відповідає певній типовій стратегії (дії).

До найбільш відомих стратегій на сьогоднішній день відносяться:

- 1) матриця продуктового ринку американського економіста І. Ансоффа;
- 2) матриця Бостонської групи
- 3) модель стратегій М. Портера
- 4) стратегія трансформаційної фокусованої універсалізації (ТСУ) [35].

Згідно з матрицею Ансоффа, існує чотири альтернативні стратегії збільшення продажів (табл. 2.6):

Таблиця 2.6 - Матриця Ансоффа І

Товар Ринок	Освоєний	Новий
Освоєний	Проникнення на ринок	Розвиток ринку
Новий	Розробка товару / послуги	Диверсифікованість

Джерело: узагальнено автором на основі: [35]

Ця матриця може бути використана для раціонального розподілу зусиль і ресурсів організації та визначення характеру її поведінки на ринку. Згідно з матрицею Ансоффа, стратегія проникнення на ринок (розвинутий ринок - розвинутий продукт) означає, що банк виходить на вже сформований ринок і пропонує такі ж продукти (послуги), як і його конкуренти. Ця стратегія може бути

більш ефективною на ненасичених або зростаючих ринках, тобто там, де пропозиція значно нижча за попит, а продуктиві та ринкові можливості використовуються не повною мірою.

Стратегії проникнення на ринок включають три варіанти: збільшення масштабів використання існуючого продукту, залучення клієнтів від конкурентів і придбання нових клієнтів. Другою стратегією в матриці Ансоффа є стратегія розвитку ринку (нові ринки - розвинені продукти), коли транснаціональні банки прагнуть розширити свої ринки послуг шляхом створення нових ринків або ринкових сегментів, а не шляхом проникнення на існуючі ринки. Ця стратегія включає наступні ключові елементи:

- вихід на нові національні ринки (регіональна експансія);
- обслуговування різних сегментів клієнтів або цільових груп;
- вихід на іноземні ринки (міжнародна експансія).

Ця стратегія реалізується шляхом експорту продукції та послуг і пошуку нових шляхів розповсюдження продукції та послуг. У сучасних умовах стратегії розвитку ринку базуються на вдосконаленні системи збуту та маркетингових ноу-хау [34.].

Наступною альтернативною стратегією до матриці Ансоффа є стратегія розвитку продукту, яка по суті передбачає створення нових продуктів або вдосконалення існуючих продуктів та їх продаж на існуючих ринках. Основним шляхом реалізації цієї стратегії є розширення банками асортименту продуктів для МСБ.

Другою класичною конкурентною стратегією є матриця Бостонської консультативної групи (табл. 2.7)

Таблиця 2.7 - Матриця Бостонської консультативної групи

Відносна частка ринку / Темпи росту галузі	Висока	Низька
	Високі	«зірка»
Низькі	«дійна корова»	«собака»

Джерело: побудовано автором на основі [54]

Згідно з матрицею Бостонської консалтингової групи, продукти визначаються відповідно до темпів зростання галузі та ринкової частки банку, тобто його частки відносно основних конкурентів на цьому ринку. Сама матриця дозволяє компаніям розділити продукти, які вони продають на ринку, на чотири типи: «зірки», «дійні корови», «знаки питання» і «собаки».

Ще однією класичною конкурентною стратегією є стратегічна модель М. Портера, згідно з якою існує три типові альтернативні стратегії (табл. 3), спрямовані на підвищення конкурентоспроможності [16]: лідерство за витратами, диференціація та концентрація (табл. 2.8).

Таблиця 2.8 - Основні типи стратегії М. Портера

	Низькі витрати	Диференціація
Широка мета	Лідерство з витрат	Диференціація
Вузька мета	Фокус на витратах	Фокус на диференціації

Джерело: побудовано автором на основі: [41]

Стратегія лідерства за витратами означає, що банки працюють на великих ринках і надають послуги у великих обсягах, знижуючи середні витрати і тим самим залучаючи клієнтів, орієнтованих на ціну, та використовуючи можливості для підвищення прибутковості. Ця стратегія дуже поширена у великих банках, які прагнуть досягти ефекту масштабу.

Стратегія лідерства за витратами була прийнята HSBC, британським банком, який бачить значний потенціал зростання і агресивно розширюється в Азії [51].

Стратегія включає в себе мету прискорення руху капіталу в Азію та заможні країни, регіон, який продемонстрував найвищу прибутковість і стійку перевагу від масштабу. Міжнародні мережі залишаються ключовою конкурентною перевагою, і підтримка транскордонних банківських потоків, що з'єднують ключові торговельні коридори, буде продовжена. У середньостроковій та довгостроковій перспективі метою є досягнення середньострокового однозначного зростання доходів, одночасно збільшуючи частку комісійних та страхових доходів.

Ключові стратегічні стовпи HSBC узагальнено на рис. 2.5.

Рисунок 2.5 - Ключові стратегічні стовпи HSBC

Джерело: узагальнено авторами на основі [28]

Інноваційна стратегія Bank of America включає використання інновацій у кредитних продуктах та послугах. Bank of America є, мабуть, найбільш інноваційним серед усіх інших американських банків та фінансових компаній. Він має найбільшу кількість виданих патентів, 608 лише за останній рік. При цьому 26% винахідників Bank of America - жінки, тоді як у світі цей показник не перевищує 16% [39].

Щорічно інвестуючи в інновації понад 10 мільярдів доларів США, Bank of America придбав патентний портфель рішень у сфері штучного інтелекту, кібербезпеки, мобільного банкінгу, платежів та інших технологій, що полегшують фінансове життя.

Він також інвестував 24 мільйони доларів США у 2023 році для підтримки лідерства та стійкості неприбуткових організацій через свої програми Neighbourhood Builders та Neighbourhood Champions. Bank of America - одна з провідних світових фінансових установ, що обслуговує близько 68 мільйонів приватних клієнтів, малих підприємств та великих корпорацій. Банк має близько 3 900 роздрібних фінансових центрів та 15 000 банкоматів.

Схожу інноваційну стратегію має Citigroup. Цей американський банк пропонує широкий спектр продуктів і послуг, включаючи інвестиційний банкінг, управління капіталом і роздрібний банкінг [26].

Інноваційні FinTech-продукти останнім часом набули популярності: у 2015 році фактичне глобальне впровадження FinTech становило 16%, але до 2023 року воно становитиме 64%, що свідчить про те, що FinTech-послуги набули глобального поширення і перетворилися на масовий тренд. Наприклад, 96% споживачів у всьому світі знають принаймні про одну альтернативну FinTech-послугу, яку вони можуть використовувати для переказу грошей або здійснення платежів. Проникнення FinTech на світовий ринок характеризується стійким зростанням (рис. 2.6).

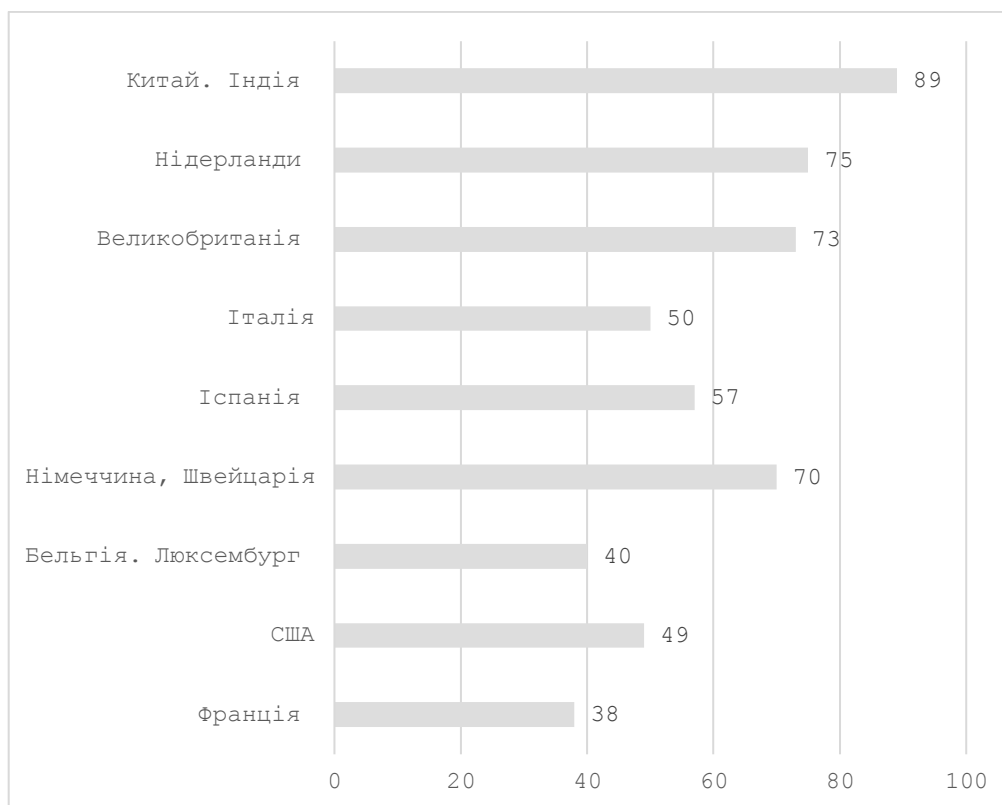

Рисунок 2.6 - Проникнення FinTech на глобальний ринок світових країн у 2023 році, %

Джерело: узагальнено автором за даними [45]

Аналіз даних показує, що Китай та Індія є країнами-лідерами за рівнем проникнення FinTech -послуг, який сягає 89%. Серед розвинених країн найвищі

показники проникнення мають Нідерланди (75%) та Великобританія (73%). Найнижчий рівень проникнення - у США (49%), Бельгії та Люксембурзі (40%) і Франції (38%).

Наступні стратегії - Злиття та поглинання є одним з найпоширеніших способів, за допомогою якого великі компанії розвивають свій бізнес; злиття та поглинання можуть допомогти їм збільшити свою частку на ринку, розширити свої пропозиції та отримати доступ до нових технологій. Одним із прикладів є JP Morgan Chase, американський банк, створений у результаті низки злиттів, включаючи злиття Chase Manhattan Bank та J.P. Morgan & Co [29].

Міжнародна конкурентна перевага: JP Morgan Chase працює на світових ринках понад 150 років і має великий досвід у фінансуванні міжнародної торгівлі. Відділення в кожній країні укомплектовані місцевим персоналом з глибоким розумінням регіону, який може надати цінні поради та послуги для міжнародних операцій JP Morgan Chase.

JP Morgan Chase має понад 1 000 відділень у більш ніж 60 країнах і територіях по всьому світу, займаючи провідні позиції на ринках, що розвиваються, таких як Гонконг і Сінгапур. Це сильна сторона його міжнародної мережі, якої немає у більшості американських банків. Дійсно, ця перевага міжнародної мережі виходить за рамки чисельного рівня і реалізується та максимізується в глобальному бізнесі JP Morgan Chase.

Аналогічну стратегію має Santander, іспанський банк зі значною присутністю в Європі та Латинській Америці через низку злиттів та поглинань. Іспанський банк Santander оголосив про запуск нової цифрової послуги в США під брендом OpenBank [13].

Стратегії скорочення іноземних банків-конкурентів Багато іноземних банків серйозно постраждали від фінансової кризи, і багато банків, включаючи Citi, Bank of America, Fortis та інші традиційні західні гіганти, скоригували свою діяльність та здійснили стратегічні зміни різного ступеня у своїх країнах З 2009 року HSBC та Standard Chartered та більшість західних іноземних банків, за винятком східноазійських, призупинили або сповільнили темпи відкриття

відділень у країнах, де раніше їх рідко можна було побачити. Це створює хороші можливості для розвитку JP Morgan Chase. Оскільки багато іноземних конкурентів у міжнародному бізнесі дотримуються стратегії скорочення, JP Morgan Chase використовує цю можливість, щоб збільшити свою частку на ринку та розширити присутність на ньому.

Перевага фінансового центру Відділення JPMorgan Chase розташовані в країнах з декількома фінансовими центрами, які мають унікальні характеристики з точки зору легкості фінансування та зручності транзакцій, що дозволяє їм успішно користуватися перевагами дешевого фінансування за кордоном, а зручність офшорних транзакцій та зростання курсу долара США. Країна також може скористатися зручністю офшорних операцій і тенденцією до зростання курсу долара США, щоб отримати значні прибутки від курсових різниць.

Стратегії підвищення ефективності, включаючи автоматизацію процесів, скорочення витрат та аутсорсинг непрофільних операцій. Wells Fargo - американський банк, який є одним з найефективніших банків у галузі завдяки своєму фокусу на технологіях та автоматизації.

Аналогічно, Barclays - британський банк, який за останні роки скоротив витрати за рахунок закриття відділень та скорочення персоналу [30].

Вибір конкурентної стратегії є важливим елементом функціонування сучасних банків, який дозволяє їм ефективно працювати в міжнародному банківському секторі та витримувати конкуренцію з боку великих транснаціональних банків.

2.3. Ключові напрями посилення стійкості світового кредитного ринку та його учасників

Міжнародна банківська система та міжнародні потоки капіталу продовжують адаптуватися до змін глобального попиту. У роки після глобальної фінансової кризи розвинені країни були переобтяжені ослабленою банківською системою. Зовсім недавно ситуація змінилася в бік «багатошвидкісної» глобальної

економіки, що характеризується зростанням у розвинених країнах. Сьогодні все більше країн прагнуть до «зеленого» зростання (яке вимагає додаткового фінансування), і це відіграє все більшу роль. Протягом останнього десятиліття почав формуватися новий екологічний порядок денний, а також зростала критика того, як різні банки підтримували фінансування вугільної та нафтової галузей (найбільших виробників токсичних речовин). Як наслідок, банки змістили акценти у фінансуванні, спрямовуючи капітал у більш екологічно стійкі сектори економіки.

Багато банків віддані глобальним цілям сталого розвитку та беруть участь у розвитку «зеленої» економіки. З 2016 року керівники Міжнародного валютного фонду (МВФ), Світового банку, Африканського банку розвитку, Азійського банку розвитку, Азійського банку інфраструктурних інвестицій, Міжамериканського банку розвитку, Ісламського банку розвитку та Нового банку розвитку домовилися активізувати зусилля, спрямовані на вирішення завдань Порядку денного сталого розвитку до 2030 року. Усі ці установи об'єдналися для вирішення однієї проблеми - подолання негативних наслідків зміни клімату - та допомоги країнам у виконанні їхніх зобов'язань щодо скорочення викидів. Агенції все більше зосереджуються на збільшенні інвестицій у низьковуглецеву, стійку до зміни клімату інфраструктуру та сприянні швидкому «енергетичному переходу» [38].

Комерційні банки є важливим джерелом «зелених» кредитів, але їхня роль у більшості країн, що розвиваються, та на ринках, що формуються, обмежена. Альтернативою цьому є кредитні лінії, які є дуже поширеним явищем. В останнє десятиліття, щоб компенсувати провал ринкових механізмів і перехід до сталого розвитку, деякі банки почали відкривати «зелені» кредитні лінії (для проектів, спрямованих на підвищення енергоефективності та розвиток відновлюваної енергетики). «Зелені» кредитні лінії покликані допомогти місцевим банкам посилити їхню здатність впроваджувати (інтегрувати) екологічне кредитування у свої стандартні кредитні інструменти».

Міжнародне кредитування країн, що розвиваються, зросло на 11%. Міжнародне кредитування розвинених країн зросло на 22% з вересня 2023 року (за постійним обмінним курсом). Водночас попит на кредити для країн, що розвиваються, навпаки, зріс значно більше, ніж до кризи.

Обсяг зеленого кредитування у 2021 році зріс на 2% порівняно з 2019 роком, сягнувши 2,47 трлн доларів США у першому півріччі 2021 року, незважаючи на 13% зростання кількості угод у 2019 році. Найбільша частка світового ринку зелених кредитів припадає на США з портфелем у 1,51 трлн доларів США. США і на них припадає найбільша частка світового ринку «зелених» кредитів [45].

Найбільшим реципієнтом таких кредитів є США (табл. 2.9).

Таблиця 2.9 – Динаміка зелених кредитів за розміром портфеля, млн. дол. США за 2019-2021 рр.

Країна/Регіон	2021 р.	2020 р.	2019 р.	2020/2021 рр.	2019/2020 рр.	2019/2021 рр.
США	1658651,5	1619431,5	1519868,8	-2,36	-6,15	-8,37
Європа	421773,2	432672,2	468074,2	2,58	8,18	10,98
Африка/Середня та Центральна Азія	43241,7	39245,7	37192,6	-9,24	-5,23	-13,99
Азія та Океанія	218489,6	227767,6	263197,7	4,25	15,56	20,46
Японія	124788,5	121876,5	120038,9	-2,33	-1,51	-3,81

Джерело: узагальнено автором на основі [50]

З усіх «зелених» кредитів, наданих у 2019-2021 роках, понад 80% профінансували проєкти в секторах, що здійснюють певну природоохоронну діяльність, тоді як решта 18% профінансували проєкти в секторах, що не здійснюють такої діяльності (рис. 2.7).

Рисунок 2.7 - Частка «зелених кредитів» у загальній кількості кредитування за 2019-2021 рр., %

Джерело: узагальнено автором на основі [50]

На світовому ринку більшість фінансових потоків від «зелених» кредитів були спрямовані на проекти чистої енергетики (62,4 млрд дол США, 38%) та проекти зеленої нерухомості (51 млрд дол США, 31%) (рис. 2.8).

Рисунок 2.8 - Зелені кредити по секторах економіки за 2022 р, %

Джерело: узагальнено автором на основі [46]

З огляду на загальну вартість усіх синдигованих кредитів у 2019-2021 роках, майже 15% фінансують «зелені» проекти. «Зелена» частка всіх кредитів становить

164,7 млрд дол. із загального обсягу 1,1 трлн дол. із загального обсягу 1,1 трлн доларів США (рис. 2.9).

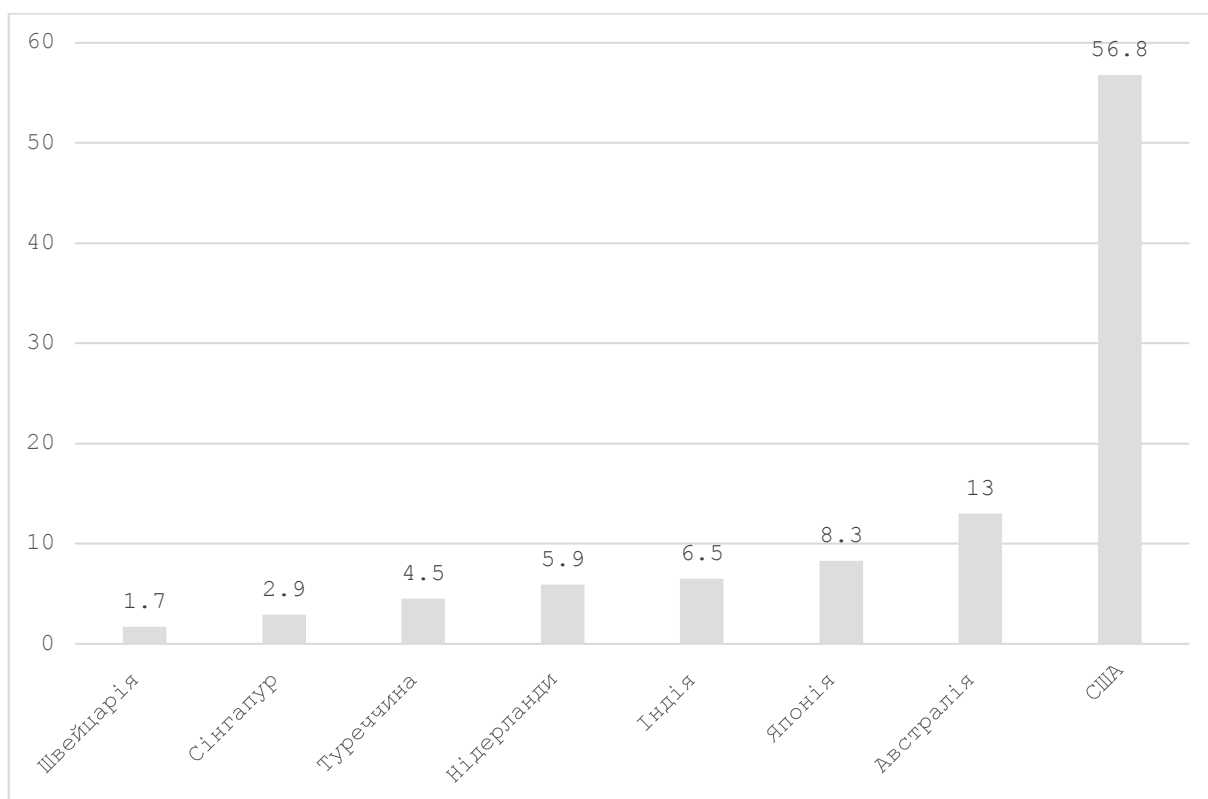

Рисунок 2.9 - «Зелені кредити» по країнах світу у 2022 році, млрд. дол. США
Джерело: узагальнено автором на основі [47]

Розподіл «зелених» кредитів за країнами показує, що США мають найбільший обсяг «зелених» кредитів - 35%, Великобританія - 8%, Австралія та Франція - по 6% та Японія - 5%. На ринках, що розвиваються, найбільше «зелених» кредитів видано в Китаї та Індії, на які припадає близько 4% від загального кредитного портфеля. Ці відмінності можна пояснити більшим розміром кредитного ринку США, відкритістю інформації про «зелені» проекти в США та інших розвинених країнах, тоді як на ринках, що розвиваються, така інформація є менш доступною, рівнем розвитку фінансових ринків (менше власних коштів у США порівняно з приватними кредитами, цінними паперами/синдикованими кредитами) [46].

Група Світового банку активно підтримує зелене фінансування в країнах, що розвиваються: у 2023 році позичальники в Китаї та Індії (понад 6 млрд доларів

США), Туреччині (понад 4 млрд доларів США) та Об'єднаних Арабських Еміратах (понад 1 млрд доларів США) отримали найбільше фінансування. Позичальники в Гані, Чилі, Індонезії, Мексиці та Бразилії отримали понад 600 млн доларів США. Близько 40% інших країн, що розвиваються, отримали кредити на суму від 100 до 500 млн доларів США, а решта 60% - менше 100 млн доларів США. Частка «зелених» кредитів у загальному обсязі внутрішнього кредитування в кожній країні суттєво відрізняється (рис. 2.10).

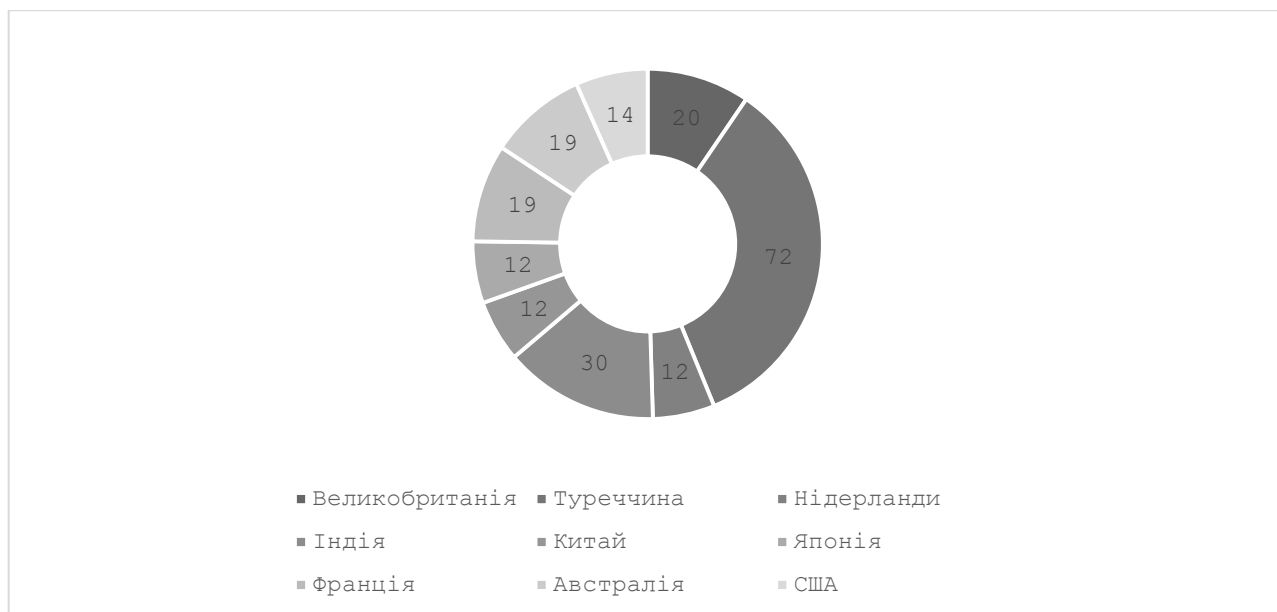

Рисунок 2.10 – Частка «зелених кредитів» у загальному кредитному портфелі по країнах у 2022 році, млрд.дол.США

Джерело: узагальнено автором на основі [47]

Як бачимо, середній показник по країнах становить 15%, але існує сильний дисбаланс, найбільшим є показник Туреччини з часткою «зелених» кредитів 72%, США - 14%, Великобританії - 20%, Австралії та Франції - 19%, Японії та Китаю - 12% та Індії - 30% [47].

Зростання обсягів екокредитування повністю відповідає цілям програми Світового банку CCFF, пов'язаним зі зміною клімату, а саме - заміщенням традиційних шкідливих джерел енергії. Розвиток кредитування у цій сфері також є частиною Лісабонської стратегії зростання та створення робочих місць через розвиток виробничих потужностей, здатних конкурувати з компаніями, що використовують вуглецеві технології. Ринок екофінансування продовжить

зростати з метою диверсифікації джерел енергії. Для європейських країн та України це особливо важливо, оскільки вони залежать від Росії в питаннях постачання ресурсів. Для країн Латинської Америки та Африки збільшення фінансування еко-проектів, тобто відновлюваних джерел енергії, пов'язане з критичною екологічною ситуацією в регіоні. Наприклад, оскільки в Латинській Америці багато сміттєзвалищ, такі проекти вирішують одразу кілька проблем, таких як дегазація звалищ, приведення звалищ до прийняттого санітарного стану, збільшення частки електроенергії, виробленої альтернативними способами, і поліпшення умов праці.

ВИСНОВКИ

В результаті проведеного дослідження щодо напрямів розвитку світового кредитного ринку та результатів його впливу на економічний розвиток країн світу в умовах глобальної нестабільності узагальнено наступні висновки:

- визначено, що міжнародний кредитний ринок - це сфера ринкових фінансових відносин, в якій відбувається рух позичкового капіталу між учасниками ринку відповідно до принципів кредитування. Структура міжнародних кредитних ринків включає міжнародний ринок боргових цінних паперів, міжнародний ринок банківських кредитів та його особливий сегмент – євроринок;
- уточнено, близько 50% міжнародних валютних операцій відбувається на трьох міжнародних ринках: Лондона, Нью-Йорка і Токію, що робить їх найважливішими і найбільшими фінансовими центрами світу;
- узагальнено, що міжнародний кредит став важливою частиною процесу фінансової глобалізації та інтеграції національних фінансових систем світу: у 1990 році країни почали широко використовувати міжнародні кредити в міжнародній торгівлі. Протягом останнього десятиліття на глобалізацію світової валютно-фінансової системи впливали такі фактори, як зниження витрат на поширення та обробку інформації, збільшення використання різних фінансових інструментів у міжнародних

операціях, а також розширення торговельних зв'язків між країнами відповідно до розвитку міжнародного кредитування;

- окреслено, при оцінюванні розвитку глобального ринку кредитування здійснюють рейтингові оцінки установ та країн, де вони розміщені. Існує три найбільші рейтингові агентства: Moody's, Standard&Poor's Global та Fitch Ratings. Для визначення кредитних рейтингів різних банків аналізуються обсяги кредитів за групами країн, доступні на сайті МВФ, і борг країн, в яких працюють банки. Для оцінки боргу країни визначається зовнішній державний борг. Це заборгованість держави за коштами, залученими з іноземних джерел, таких як позики та кредити від іноземних банків і міжнародних фінансових організацій, відсотки, сплачені за ними, та кошти, отримані шляхом випуску державних облігацій на міжнародному ринку;

- визначено, важливим інструментом оцінки розвитку банків є використання інноваційних методів. Віртуальний світ фінансів значно розширився за останні кілька десятиліть, випередивши реальний сектор, що зумовлено цілою низкою. Краудфандинг, як елемент FinTech, динамічно розвивається, використовуючи можливості інтернету, штучного інтелекту та великих даних для трансформації фінансового середовища;

- узагальнено, однією з найважливіших особливостей розвитку світової економіки та міжнародних економічних відносин у 20 столітті стала транснаціоналізація та глобалізація економічної діяльності у світі. зі статистикою Світового банку, 18 зі 100 найбільших транснаціональних банків світу належать Китаю, 12 - США, 8 - Японії, по 6 - Франції та Великобританії, по 5 - Канаді, Німеччині та Іспанії, по 4 - Австралії, Бразилії, Південній Кореї та Швеції. Зокрема, для України у 2022 році, найбільшими іноземними банками в Україні є «SEB Group», «Deutsche Bank», «Credit Agricole Group», «BNP Paribas» та «Citigroup»;

- обґрунтовано, в умовах глобальної нестабільності світовий ринок кредитування зазнає значних змін. Це підтверджує аналіз обсягів

кредитування за країнами та групами споживачів за період 2000-2023 років. Загальні світові обсяги кредитування за аналізований період постійно зростали, зокрема динаміка показала збільшення на 320%. Обсяги кредитування узагальнено за групами: обсяги кредитування розвинених країн – позитивна динаміка, збільшення на 243%; обсяги кредитування країн, що розвиваються;

- визначено стратегії розвитку провідних гравців світового ринку кредитування, зокрема стратегія лідерства за витратами була прийнята HSBC, британським банком, який бачить значний потенціал зростання і агресивно розширюється в Азії; інноваційна стратегія Bank of America та Citigroup включає використання інновацій у кредитних продуктах та послугах; стратегія злиття та поглинання використовує JP Morgan Chase, американський банк, створений у результаті низки злиттів, включаючи злиття Chase Manhattan Bank та J.P. Morgan & Co; стратегія скорочення іноземних банків-конкуrentів - Citi, Bank of America, Fortis та інші традиційні західні гіганти, скоригували свою діяльність та здійснили стратегічні зміни різного ступеня у своїх країнах; стратегії підвищення ефективності, включаючи автоматизацію процесів, скорочення витрат та аутсорсинг непрофільних операцій. Wells Fargo - американський банк, який є одним з найефективніших банків у галузі завдяки своєму фокусу на технологіях та автоматизації;

- узагальнено, напрямками розвитку на світовому кредитному ринку є використання інноваційних FinTech-продуктів, які останнім часом набули популярності: у 2015 році фактичне глобальне впровадження FinTech становило 16%, але до 2023 року воно становитиме 64%, що свідчить про те, що FinTech-послуги набули глобального поширення і перетворилися на масовий тренд. Наприклад, 96% споживачів у всьому світі знають принаймні про одну альтернативну FinTech-послугу, яку вони можуть використовувати для переказу грошей або здійснення платежів. Аналіз показав, що Китай та Індія є країнами-лідерами за рівнем

проникнення FinTech -послуг, який сягає 89%. Серед розвинених країн найвищі показники проникнення мають Нідерланди (75%) та Великобританія (73%). Найнижчий рівень проникнення - у США (49%), Бельгії та Люксембурзі (40%) і Франції (38%);

- узагальнено ключові напрями посилення стійкості світового кредитного ринку та його учасників в частині зеленого кредитування, де обсяги у 2021 році зросли на 2% порівняно з 2019 роком, сягнувши 2,47 трлн доларів США у першому півріччі 2021 року, незважаючи на 13% зростання кількості угод у 2019 році. Найбільша частка світового ринку зелених кредитів припадає на США з портфелем у 1,51 трлн доларів США. США і на них припадає найбільша частка світового ринку «зелених» кредитів. США мають найбільший обсяг «зелених» кредитів - 35%, Великобританія - 8%, Австралія та Франція - по 6% та Японія - 5%. На ринках, що розвиваються, найбільше «зелених» кредитів видано в Китаї та Індії, на які припадає близько 4% від загального кредитного портфеля.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бойко А. В. Забезпечення стійкості національної економіки. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2017. № 4 (93). С. 16–27. URL: [http://zt.knteu.kiev.ua/files/2017/04\(93\)02.pdf](http://zt.knteu.kiev.ua/files/2017/04(93)02.pdf).
2. Васютинська, Л.А. Міжнародні фінанси : Навчальний посібник / Л. А. Васютинська. – Одеса: ФОП Бондаренко М.О., 2017. 310 с]
3. Власо Д.В. Генезис формування поняття «ринок». Економіка АПК. 2019. № 4. С. 121–124.
4. Вовк В., Садчикова І., Садчиков В. Формування кредитного механізму в умовах трансформаційних процесів: системні аспекти/ Проблеми і перспективи економіки та управління. №4(32), 2022. С.245-255
5. Войнова Є.І. Валютно-фінансові умови світової торгівлі: навч.-метод. посіб. / Є.І. Войнова; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, Ін-т математики, економіки та механіки. - Одеса: ОНУ, 2017. 278 с.
6. Гонта О.І., Дубина М.В., Пархоменко І.А. Особливості функціонування кредитної системи та її сучасний розвиток в Україні. Фінансові дослідження. 2017. № 2 (3). URL: <https://fr.stu.cn.ua/tmppdf/84.pdf>
7. Дзіковська Ю. В. Міжнародне кредитування як засіб модернізації інфраструктури країни: переваги та загрози. Регіональні аспекти розвитку продуктивних сил України. 2019. № 23. С. 45-50.
8. Доценко І.О., Доценко В.В. Сутність та значення кредитної діяльності банку у сучасних умовах економічного розвитку. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2017. Вип. 12. Ч. 1. С. 94–98.
9. Дубина М. В. Наукові підходи до систематизації та класифікації кредитів. Фінансові дослідження. 2019. № 1 (2). С. 12-20. URL: <https://fr.stu.cn.ua/tmppdf/58.pdf>.
10. Дубина М. В. Роль кредитної системи у забезпеченні фінансової безпеки держави. Стратегія та механізми забезпечення фінансово-економічної безпеки: колективна монографія / за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. В. П. Ільчука. Чернігів : ЧНТУ, 2017. 350 с.

- 11.Дубина М., Садчикова І., Чийпеш Н. Концептуальні положення розгляду сутності дефініцій «інновація», «фінансова інновація» та «кредитна інновація». Проблеми і перспективи економіки та управління. 2019. № 4 (20). С. 320-333.
- 12.Дубина М.В., Прокопенко В.Ю. Кредитна інфраструктура: особливості визначення сутності категорії. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». 2018. Вип. 1(45), т. 1. С. 209-212.
- 13.Європейський цифровий Openbank від Santander запускається у США та Мексиці URL: <https://fintechinsider.com.ua/yevpropejskyj-openbank-vid-santander-zapuskayetsya-u-ssha-ta-meksyczi/>
- 14.Жаворонок А. Тенденції розвитку ринку кредитних послуг в Україні. Галицький економічний вісник. 2020. Т. 63, № 2. С. 145-155.
- 15.Жаворонок А.В. Концептуальні засади обґрунтування сутності кредитного ринку. Науковий вісник Полісся. 2021. № 1 (22). С. 127-140.
- 16.Жаворонок А.В. Проблеми вдосконалення механізму банківського кредитування як засобу стимулювання розвитку ринку кредитних послуг в Україні. Вісник економічної науки України. 2020. № 1 (38). С. 196-201.
- 17.Жежерун Ю. В. Сучасний стан ринку іпотечного кредитування в Україні. Економіка і менеджмент 2017: Перспективи інтеграції та інноваційного розвитку. 2017. № 11. С. 41–43
- 18.Заборовець К. Г. Аспекти управління державним боргом у країнах Європи. Бізнес-навігатор. 2018. № 5. С. 131-135.
- 19.Зайцева А.С. Проблема зовнішньої заборгованості у країнах ЄС / Вісник економіки транспорту і промисловості № 70-71, 2020. С.83-90.
- 20.Колосова В.П. Фінанси міжнародних інституцій в Україні : монографія / В.П. Колосова. – Київ : Київ. нац. торг. екон. ун-т, 2016. 504 с.
- 21.Лондонський міжнародний фінансовий центр. URL: <http://economist.lacruax.com/londonskij-mizhнародnij-finansovij-centr>.
- 22.Маастрихтський договір 1992 р. і утворення ЄС. URL: <https://maastrihtskiy-dogovr-1992-r-utvorennya-yes.html>

- 23.Марін Б.М. Кредитні спілки: освоєння сільського фінансового ринку: посібник. К.: Основа, 2017. С. 62–63.
- 24.Міжнародні фінанси : підручник для студентів вищих навчальних закладів / Л. М. Горбач, О. В. Плотніков. - Київ : Кондор, 2019. 525 с.
- 25.Міжнародні фінанси : Навчальний посібник / Л. А. Васютинська. – Одеса: ФОП Бондаренко М.О., 2017. 310 с.
- 26.Офіційний сайт банку Citigroup URL: <https://www.citigroup.com/global/news>
- 27.Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. URL: <https://www.imf.org/ru/Home>
- 28.Офіційний сайт HSBC. URL: <https://www.hsbc.com/privacy-notice>
- 29.Офіційний сайт JP Morgan Chase. URL: <https://www.jpmorganchase.com/>.
- 30.Офіційний сайт банку Barclays URL: <https://www.barclays.co.uk/current-accounts/bank-account/ukraine-refugee-open-account/ukrainian-language/>
- 31.Офіційний сайт Світового Банку. 2022. URL: <https://data.worldbank.org>
- 32.Просов В. М. Інтегральне оцінювання ризиків українського ринку іпотечного кредитування. Науковий вісник Херсонського державного університету. Економічні науки. 2020. №. 39. С 39–43
- 33.Савчук В. С. Порівняльний аналіз чинників зовнішнього боргу в країнах Східної Європи і Латинської Америки. Проблеми формування ринкової економіки : міжвід. наук. зб. 2021 №8. С. 74-82.
- 34.Сороківська З.К.Грошово-кредитні системи зарубіжних країн: навч.посібник, 2018. 208 с.
- 35.Сумець О. М. Стратегічний менеджмент : підручник / О. М. Сумець ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Кременч. льот. коледж. – Харків : ХНУВС, 2021.208 с.
- 36.Токійський міжнародний фінансовий центр URL: <http://economist.lacruax.com/tokijskij-mizhnarodnij-finansovij-centr>
- 37.Фінансовий ринок: Навчальний посібник / Н. В. Трусова, С. А. Нестеренко, І. Є. Якушева та ін. – Мелітополь: Видавничий будинок ММД, 2021. 236 с.

38. Annual Report 2023 | International Finance Corporation (IFC) World Bank Group announcements at one planet summit. – The World Bank, 2017, December 12, <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2017/12/12/world-bank-group-announcements-at-one-planet-summit>.
39. Bank of America заохочує працівників до інновацій і винахідництва URL: <https://responsiblefuture.com.ua/bank-of-america-zaohochuye-pratsivnikiv-do-innovatsij-i-vinahidnitstva/>
40. CEIC: Global Economic Data, Indicators, Charts & Forecasts. Indicator European union external debt, 2008-2022. URL: www.ceicdata.com/.
41. Competitive Strategy: Techniques for Analyzing Industries and Competitors by Michael E. Porter. 2019.
42. Courchane M., Zorn P. Consumer Credit Literacy: What Price Perception. Journal of Economics and Business. 2018. 60. P. 125–138.
43. Doan T., Gibson J., Holmes M. Impact of Household Credit on Education and Healthcare Spending by the Poor in Peri-Urban Areas, Vietnam. Journal of Southeast Asian Economies. 2017. Vol. 31(1). P. 87–103.
44. Financial Stability Board: URL: <https://www.fsb.org/>
45. Global FinTech Adoption Index 2023. URL: <https://asd-team.com/blog/global-fintech-adoption-index-2023-report-highlights>
46. Green Finance. A Bottom-up Approach to Track Existing Flows. IFC. 2022. 61 p
47. Green loans, a tool to finance sustainable. 2022. URL: <https://www.bbva.com>
48. Kotlyarevsky Ya. V., Melnychenko A. A., Ivanytska O. I., Semenyuk E. P., Kniaziev S. I., Melnikov A. V. New Economy: Evolution of Forms and Research Methodology. Science and innovation. 2020. Vol. 16, No1. P. 15–30.
49. Macroeconomic statistics. European union Gross External Debt, 2022. URL: <https://tradingeconomics.com/>).
50. MDBs pledge to join forces to raise annual climate finance to \$175 bn by 2025, https://www.ebrd.com/news/2019/-_mdb-pledge-to-join-forces-to-raise-annual-climate-finance-to-175-bn-by-2025.html.

51. Nasdaq 2022: Is History Repeating Itself? – Mode of access:
<https://www.morningstar.co.uk/uk/news/226819/nasdaq-2022-is-historyrepeating-itself.aspx>
52. S&P Global (2022) The world's 100 largest banks. Available at:
<https://www.spglobal.com/marketintelligence/en/news-insights/latest-news-headlines/the-world-s-100-largest-banks-2022-69651785>
53. Sági J., Lentner C. Post-crisis trends in household credit market behavior: evidence from Hungary (Literature review). *Banks and Bank Systems*. 2019. Vol. 14(3). P. 162–174.
54. The Boston Consulting Group - 100 Best Companies to Work For 2017 URL:
<https://www.bcg.com>.

Ім'я користувача:
Міжнародної торгівлі і маркетингу Сандул Марія

ID перевірки:
1016278786

Дата перевірки:
24.05.2024 09:49:11 EEST

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
24.05.2024 10:45:09 EEST

ID користувача:
100005724

Назва документа: Дерев'яно К.О. Глобальні детермінанти розвитку світового кредитного ринку

Кількість сторінок: 65 Кількість слів: 14649 Кількість символів: 113532 Розмір файлу: 735.31 KB ID файлу: 1016070766

14.2% Схожість

Найбільша схожість: 2.63% з Інтернет-джерелом (<http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/23298/1/%D0%A6%D0%B>)

11.9% Джерела з Інтернету 301 Сторінка 67

7.32% Джерела з Бібліотеки 453 Сторінка 69

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнене

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел

Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

Замінені символи 16